

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

September 2022

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2025.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och baseras därför på den senaste budgeten.

Prognosen grundar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Septemberprognosen beaktar månadsutfall för statens budget till och med juli 2022. Beräkningarna slutfördes den 9 september.

Ladda ner prognosen

Publikationen Statens budget och de offentliga finanserna kan laddas ner som PDF från www.esv.se. Även detaljerade tabeller till prognosen och tidigare prognoser finns att tillgå via webbplatsen i olika format.

Datum: 2022-09-21

Dnr: 2022-00883

ESV-nr: 2022:39

Copyright: ESV

Tabeller

Numera publicerar vi de flesta tabeller i två samlade excelfiler. De finns på samma webbsida som publikationen och heter i septemberprognosen: [prognostabeller september 2022](#) och [detaljerade tabeller statens budget september 2022](#)

Sammanfattning

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett litet överskott i år, trots ett underskott i staten till följd av omfattande åtgärder i budgeten för 2022, inklusive flera ändringsbudgetar. Även det strukturella sparandet visar ett litet överskott, men ligger fortfarande under nivån för överskottsmålet. Nästa år leder den höga inflationen och stigande räntor till att svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur och sparandet försvagas då något, men är fortfarande i balans. Det strukturella sparandet förstärks däremot och bedöms bli något högre än överskottsmålet. Samtidigt är de takbegränsade utgifterna så pass höga att de överstiger nivån på utgiftstaket 2023 och 2024.

Tillväxten i Sverige ökade relativt mycket under andra kvartalet i år, efter en inbromsning under det första. Under andra halvåret väntas dock BNP sjunka då hög inflation och stigande räntor kyler av efterfrågan. **Svensk ekonomi** går därmed in i en lågkonjunktur och tillväxten blir svag nästa år. Antalet sysselsatta ökade starkt under första halvåret i år, vilket medför att arbetslösheten sjunker kraftigt. Arbetslösheten ökar igen under nästa år när efterfrågan på arbetskraft minskar till följd av lågkonjunkturen.

Skatteintäkterna växer förhållandevis mycket i år, trots betydande skattesänkningar i budgeten för 2022. Det beror till stor del på en stark ökning av hushållens konsumtion och privata investeringar. Konsumtion och investeringar drivs i sin tur allt mer av den höga inflationen än av tillväxt i ekonomin. En stark utveckling av lönesumman gör att även intäkterna från skatt på arbete visar en hög ökningstakt i år. Ökningen av de totala skatteintäkterna motverkas något av lägre kapitalvinster för hushållen till följd av börsnedgången hittills i år samt att både bostadspriser och antalet bostadsförsäljningar sjunker. Nästa år ökar skatteintäkterna långsammare än i år då BNP-tillväxten blir svag och inflationen blir lägre än i år.

De takbegränsade utgiftsområdena fortsätter att öka något i år trots att flertalet av de pandemirelaterade åtgärderna upphör. Det beror främst på stora åtgärder i budgeten för 2022, inklusive flera ändringsbudgetar. Nästa år minskar de takbegränsade utgiftsområdena, vilket framför allt förklaras av att alla pandemirelaterade åtgärder har upphört. Men vissa utgifter fortsätter att öka mycket, bland annat för försvaret och rättsväsendet. Riksgäldens nettoutlåning minskar kraftigt både i år och nästa år till följd av amorteringen av Riksbankens valutalån och omfattande kapacitetsavgifter till Svenska kraftnät. Det medför att **de totala utgifterna på statens budget** minskar både 2022 och 2023.

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett litet överskott i år trots omfattande utgiftsökningar och betydande skattesänkningar i budgeten för 2022, som medför att det fortfarande är ett förhållandevis stort underskott i staten i år. Överskottet förklaras istället av sparandet i kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Nästa år väntas konjunkturförsvagningen bidra till att den offentliga sektorns finansiella sparande tillfälligt försvagas. Därtill bedöms hushållens kapitalvinster bli ovanligt låga, vilket gör att även intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster tynger det finansiella sparandet nästa år. Sparandet bedöms då vara i balans. Till skillnad från det finansiella sparandet i staten visar **statens budgetsaldo** ett stort överskott både i år och nästa år. Skillnaden mellan sparandet och saldot uppgår 2022 och 2023 till 223 respektive 145 miljarder kronor, och beror till största del på amorteringen av Riksbankens valutalån och omfattande kapacitetsavgifter till Svenska kraftnät.

Det strukturella sparandet, som avser det finansiella sparandet rensat för påverkan av konjunktursvängningar och engångseffekter, beräknas visa ett litet överskott i år. Men det ligger fortfarande under nivån för överskottsmålet. Det strukturella sparandet är i nivå med det finansiella sparandet i år. Konjunktoren är något starkare än normalt, vilket har en positiv effekt på det finansiella sparandet. Men det motverkas av att vissa skattebaser är låga i förhållande till BNP. Nästa år bedöms lågkonjunktoren och en minskning av hushållens kapitalvinster försvaga det finansiella sparandet. Men det strukturella sparandet förstärks och överskottet är då större än överskottsmålet.

Maastrichtskulden sjunker kraftigt i år. Det beror i hög grad på amorteringen av Riksbankens valutalån. Nästa år beräknas skulden fortsätta falla och bli lägre än det nedre toleransintervallet för skuldankaret. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt.

Utgiftstaket överskrider med 18 miljarder kronor nästa år trots att alla krisåtgärder har upphört då. Det finns därmed inte heller någon marginal för oförutsedda utgifter. Även 2024 överskrider de takbegränsade utgifterna taket enligt ESV:s beräkningar.

Jämfört med föregående prognos har högre inflation och snabbare räntehöjningar sänkt prognosen för BNP-tillväxten i år och nästa år. Skatteintäkterna har ändå reviderats upp i år men ner nästa år. Framför allt är det hushållens kapitalvinster som har sänkts nästa år. Samtidigt har de takbegränsade utgifterna på statens budget sänkts i år men höjts nästa år. Sammantaget har det föranlett en upprevidering av offentliga sektorns finansiella sparande i år men en nedrevidering nästa år. Budgetsaldot har samtidigt höjts markant till följd av betydligt större kapacitetsavgifter till Svenska kraftnät än väntat.

Tabell 1 Prognosen i siffror

	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerat, procentuell utveckling	4,9	2,2	0,4	2,3	2,5
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	-5	8	-2	43	82
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	-0,1	0,1	0,0	0,7	1,2
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	-0,6	0,1	0,8	1,1	1,3
Maastrichtskuld, procent av BNP	36,2	31,0	26,5	24,0	21,8

Källa: ESV och SCB

Metodruta: Principer och metoder för ESV:s prognos

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande fyra åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.¹ ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetens utvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter. ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras. Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår

¹ Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagen) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen förutsätter att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en ”automatisk budgetförstärkning”² utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskotts målet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet. ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

² Se ESV:s publikation Automatisk budgetförstärkning – ABF (ESV 2021:43).

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Makroekonomisk utveckling.....	6
Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget.....	11
Utgifter på statens budget.....	15
Finansiellt sparande och budgetsaldo.....	19
De budgetpolitiska målen.....	23
Revideringar sedan juniprognosen.....	25
Tabellbilaga.....	32
Kontaktpersoner.....	36

Makroekonomisk utveckling

Hög inflation och stigande räntor kyler successivt av efterfrågan och svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur. Det är framför allt konsumtion och investeringar som dämpas och bidrar till att tillväxten blir svag nästa år. Sysselsättningen fortsätter öka mycket i år och arbetslösheten sjunker, men nästa år stiger arbetslösheten när efterfrågan på arbetskraft minskar.

Efter ett relativt starkt första halvår väntas BNP sjunka under det andra halvåret i år. Det är främst den höga inflationen och stigande räntor som dämpar både hushållens konsumtion och företagens investeringar. Även efterfrågan på arbetskraft minskar mot slutet av året. Den globala efterfrågan och därmed exporten avtar också. Mätt som årsgenomsnitt blir såväl BNP-tillväxten som sysselsättningsökningen ändå relativt höga i år. BNP ökar med 2,2 procent och arbetslösheten sjunker till 7,4 procent.

Nästa år går svensk ekonomi in i en lågkonjunktur och tillväxten blir svag, endast 0,4 procent. Den strama penningpolitiken ger en generell dämpning av tillväxten och därtill bidrar nu liggande finanspolitik till att den offentliga konsumtionen också ökar svagt. Efterfrågan på arbetskraft minskar och arbetslösheten stiger. Trots det stiger löneökningstakten som en följd av den höga inflationen. Inflationen sjunker men förblir hög nästa år, trots de snabba räntehöjningarna. Riksbanken står inför dilemmat att höja styrräntan tillräckligt mycket för att bromsa uppgången i inflationsförväntningarna och begränsa inflationen på sikt utan att samtidigt riskera att ekonomin hamnar i en kraftig recession.

Efter 2023 ökar BNP något starkare än en trendmässig potentiell tillväxt då svensk ekonomi återgår till fullt resursutnyttjande. Arbetslösheten sjunker då tillbaka, men ligger kvar på en högre nivå än vid lågkonjunkturs början eftersom den demografiska sammansättningen av arbetskraften gör att jämviktsarbetslösheten stiger framöver. Framför allt beror det på en ökad andel utlandsfödda, bland vilka arbetslösheten är högre än för genomsnittet i befolkningen.

Dämpad global tillväxt

Efter en stark BNP-tillväxt i de flesta avancerade ekonomier under 2021 ökar global BNP i en måttligare takt i år och växlar ner ytterligare nästa år. Det är framför allt den höga inflationen och stigande räntor, som delvis beror på kriget i Ukraina, samt den ekonomiska inbromsningen i Kina som har försämrat tillväxtutsikterna globalt.

Höga priser och stigande räntor sätter press på hushåll och företag vilket dämpar tillväxten. Många länder i Europa drabbas relativt hårt till följd av den geografiska närheten till Ryssland och Ukraina och inte minst det stora beroendet av rysk energi. Det råder stor osäkerhet om hur gasförsörjningen kommer se ut framöver i Europa där behovet är som störst under vintermånaderna. Flera EU-länder arbetar för att minska sitt beroende av rysk gas, men möjligheten att hitta alternativa leverantörer och energikällor skiljer sig mellan länderna. Tyskland med ett särskilt stort beroende av rysk gas drabbas extra hårt av energikrisen och tillväxten i landet har redan stannat av. Sammantaget har tillväxtutsikterna för Europa försämrats betydligt under året. De två inledande kvartalen i år visade dock på en förhållandevis stark tillväxt, vilket bidrar till att tillväxten mätt som årsgenomsnitt trots allt blir relativt god i år, men svagare nästa år.

Den snabba återhämtningen i den globala handeln under förra året har lett till vissa utbudsproblem och flaskhalsar. Det har bland annat återspeglats sig i kraftigt ökade råvarupriser, höga fraktpriser och långa leveranstider. Även om priset på vissa råvaror har minskat och leveranstider kortats den senaste tiden gör kriget i Ukraina,

sanktionerna mot Ryssland och de återkommande nedstängningarna i Kina att stora problem kvarstår. Förutom att dämpa produktionen har utbudsproblemen bidragit till att driva upp inflationstakten som nu är historiskt hög i många länder. De stigande priserna omfattade till en början framför allt el- och drivmedel. Men höga energipriser i kombination med höga råvarupriser har ökat kostnaderna för bland annat livsmedelsproducenter markant. Det har lett till prisökningar också i konsumentledet. De senaste månaderna har prisökningarna breddats allt mer och priserna har stigit på de flesta varor och tjänster. För att motverka detta höjer många centralbanker nu sina styrräntor i en snabb takt, vilket väntas dämpa inflationen framöver.

Läget på arbetsmarknaden har fortsatt att vara starkt och arbetslösheten är nu i flera länder nära eller under jämviktsnivån. På vissa håll, framför allt i USA, förklaras en del av nedgången i arbetslösheten av att arbetskraftsutbudet är relativt lågt, vilket också sätter press uppåt på lönerna. Löneökningstakten i USA är den högsta på många år, vilket ökar risken för en bestående hög inflation. Även i Storbritannien finns ett tryck uppåt på lönerna medan utvecklingen är mer dämpad i de flesta övriga länder i Europa.

Svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur

Tillväxten i Sverige ökade relativt mycket under andra kvartalet, efter en inbromsning under det första kvartalet då smittspridningen av covid-19 ökade på nytt. Det var framför allt hushållens konsumtion av tjänster som steg under våren. Under det andra halvåret väntas dock BNP sjunka då den höga inflationen och stigande räntor kyler av efterfrågan. Svensk ekonomi går därmed in i en lågkonjunktur och tillväxten blir svag nästa år.

Hushållen väntas minska sin konsumtion under de kommande kvartalen, efter ett starkt första halvår. Trots stigande räntor, hög inflation och ett mycket pessimistiskt stämningsslag har konsumtionen hittills fortsatt öka relativt mycket. Detta då hushållen har sparat mycket under pandemin och haft ett uppdämt behov av att gå på restaurang och resa med mera. Sammantaget ökar konsumtionen mer än de disponibla inkomsterna i år. Det innebär att sparkvoten, som varit historiskt hög de senaste åren, sjunker. Konsumtionstillväxten dämpas 2022 och 2023 i fasta priser. Samtidigt ökar den kraftigt i löpande priser till följd av den höga inflationen, vilket får en stor effekt på bl.a. momsintäkter.

Även investeringarna bromsar in under andra halvåret som en följd av höga materialpriser, stigande räntor och en dämpad efterfrågan i ekonomin. En annan anledning till att investeringarna bromsar in är att många typer av investeringar nu ligger på höga nivåer efter en snabb ökning under förra året. De väntas därför öka betydligt långsammare i år. Det var framför allt maskininvesteringarna som ökade kraftigt förra året och det är främst de som nu bromsar in. Bygginvesteringarna sjönk något 2021, främst på grund av att stora projekt inom vårdsektorn var i slutfasen eller färdigställdes. Investeringarna inom kommunsektorn fortsätter att minska i år, bland annat till följd av färre bygglov för skolfastigheter. Bostadsinvesteringarna steg mycket under förra året men väntas börja sjunka under andra halvåret i år. Flera faktorer bidrar till den svagare utvecklingen; stigande materialpriser och räntor, sjunkande bostadspriser, svag utveckling av de reala disponibla inkomsterna samt att investeringsstödet för hyres- och studentbostäder upphör. Sammantaget ökar ändå bostadsinvesteringarna i år eftersom ett stort antal bostäder började byggas förra året och väntas färdigställas i år. Nästa år sjunker de dock kraftigt. Fortsatt stora öknningar av investeringarna i staten, framför allt avseende försvarsmateriel, bidrar dock till att hålla upp investeringarna både i år och nästa år. Men totalt sett ökar investeringarna svagt 2023.

Exporten ökar successivt långsammare då den globala efterfrågan dämpas. Importen bromsar också in eftersom både den inhemska efterfrågan och exporten mattas av. Importen ökar dock betydligt mer än exporten i år, bland annat på grund av en kraftig ökning av uthyrning och leasing i utlandet. Nettoexporten väntas därmed sänka BNP-tillväxten i år. Nästa år är det tvärtom och då höjer nettoexporten tillväxten.

Efter förra årets starka tillväxt i den offentliga konsumtionen växer den i betydligt måttligare takt i år, främst mot bakgrund av att pandemins inverkan på konsumtionstillväxten avtagit. Utgiftsökningar i budgeten för 2022 bidrar dock till att hålla uppe utvecklingstakten. Det är framför allt åtgärder inom välfärdsområdet och rättsväsendet som bidrar till att öka konsumtionen 2022. Konsumtionen i kommunsektorn ökar svagt i år, svagare än vad som skulle behövas för att upprätthålla personaltätheten, trots att det finns utrymme att öka konsumtionen mer. En orsak till den svaga utvecklingen kan vara att det är svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Givet nuvarande beslut om statsbidrag till kommunsektorn finns det inte utrymme att öka konsumtionen i någon större utsträckning framöver.

Under pandemin var det färre äldre som sökte särskilt boende och hemtjänst än på många år, vilket hade en dämpande effekt på konsumtionsutvecklingen i kommunerna. Det är rimligt att anta att den minskade efterfrågan på äldreomsorg till betydande del förklaras av en rädsla för att ådra sig allvarlig sjukdom. Under 2022 och 2023, när efterfrågan återgår till en mer normal omfattning, förväntas äldreomsorgen i stället bidra positivt till kommunernas konsumtionsutveckling.

Satsningar inom områdena rättsväsende, försvar och utbildning bidrar till att öka statlig konsumtion de kommande åren.

Tabell 2 Försörjningsbalansen

Procentuell förändring, fasta priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hushållens konsumtion	-3,2	6,0	2,3	0,2	3,6	3,4
Offentlig konsumtion	-1,8	2,8	0,3	0,2	0,5	-0,5
Fasta investeringar	1,7	6,3	4,8	-1,1	1,9	2,8
Lager ¹	-0,7	0,4	0,7	-0,3	0,0	0,0
Export	-5,5	7,9	4,4	0,8	4,4	3,1
Import	-6,0	9,6	6,9	-0,7	4,6	3,1
Nettoexport ¹	0,0	-0,3	-0,9	0,7	0,1	0,2
BNP	-2,2	5,1	2,2	0,2	2,3	2,3
BNP, kalenderkorrigerad	-2,4	4,9	2,2	0,4	2,3	2,5

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

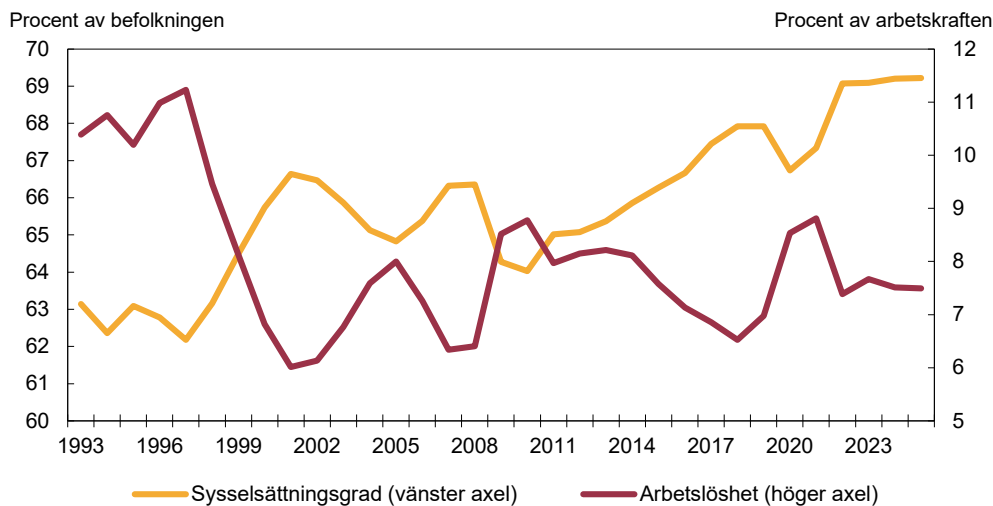
Källa: SCB och ESV

Arbetsmarknaden fortfarande stark – svagare utveckling nästa år

Antalet sysselsatta har ökat starkt under första halvåret i år. En av de branscher där sysselsättningen ökat mest är hotell- och restaurangbranschen där sysselsättningen nått en högre nivå än innan pandemin. Den stora skillnaden i stämningssläge mellan hushållen och företagen kvarstår och trots kraftigt ökade kostnader till följd av stigande inflation och räntehöjningar fortsätter företagen att se relativt ljust på framtiden. Anställningsplanerna och antalet nyanmälda lediga platser på Arbetsförmedlingen ligger kvar på höga nivåer i de flesta branscher. Samtidigt som indikatorerna alltså fortsatt pekar på en stark utveckling på arbetsmarknaden den närmaste tiden väntas ändå den lägre tillväxten i ekonomin göra att sysselsättningsökningen dämpas mot slutet av året och minskar i inledningen av nästa år.

Den ökande sysselsättningen under första halvåret medför att arbetslösheten sjunker kraftigt i år. Det är framför allt de som varit arbetslösa kortare perioder som nu kommit i arbete, men sedan förra sommaren har även antalet långtidsarbetslösa minskat stadigt. Vi räknar med att arbetslösheten fortsätter att minska under året för att sedan öka igen under nästa år när sysselsättningen vänder nedåt.

Diagram 1 Sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Källa: SCB och ESV

Produktiviteten, som ligger på en relativt hög nivå i nuläget, sjunker mot slutet av året när efterfrågan i ekonomin viker samtidigt som sysselsättningen fortsätter öka. Nästa år är produktiviteten oförändrad men därefter tar den fart igen. Medelarbetstiden är fortsatt lägre än normalt i år, framförallt för att sjukfrånvaron är kvar på en högre nivå än innan pandemin, men väntas öka något de kommande åren.

Tabell 3 Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sysselsatta	-1,4	0,9	2,9	0,3	0,5	0,4
Sysselsättningsgrad, nivå ¹	66,7	67,3	69,1	69,1	69,2	69,2
Arbetslöshet, nivå ²	8,5	8,8	7,4	7,7	7,5	7,5
Arbetade timmar, kalenderkorr. värden	-3,8	2,3	2,4	0,4	0,7	0,5
Timlön, KL	2,1	2,6	2,7	3,6	3,3	3,2
Lönesumma	0,8	5,9	6,2	4,1	4,3	3,8
KPIF ³	0,5	2,4	7,3	4,1	1,0	1,5
KPI	0,5	2,2	7,9	6,3	1,8	2,2
Riksbankens styrränta ⁴ , värde vid årets slut	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0

¹Procent av befolkningen 15-74 år.

²Procent av arbetskraften.

³KPI med fast ränta.

⁴Procent.

Källa: SCB och ESV

Sjunkande reallöner både 2022 och 2023 trots ökad löneökningstakt nästa år

I slutet av 2020 fick en stor del av arbetsmarknaden nya avtal som sträcker sig till mars 2023. Avtalen innebar höga löneökningar under 2021 och relativt låga löneökningar under 2022. Sammantaget har de nuvarande avtalen gett måttliga löneökningar

ungefär i samma storlek som under den föregående avtalsperioden. Det finns dock en hel del som talar för att löneökningarna kommer ta fart framöver. Arbetslösheten har sjunkit tillbaka till låga nivåer bland korttidsarbetslösa samtidigt som det rapporteras om brist på arbetskraft inom många branscher. Dessutom är antalet kvarvarande lediga platser högt, inflationstakten hög och löneförväntningarna har stigit. Det finns vissa tecken på att löneglidningen har börjat stiga och den väntas fortsätta stiga under resten året. De avtalade ökningarna i kommande avtalsrörelse blir de högsta på länge vilket bidrar till att löneökningstakten 2023 blir den högsta på mer än tio år. Trots det innebär den höga inflationen i år och nästa år att reallönerna sjunker efter en lång period av stark reallöneutveckling.

Lönesumman fortsätter att öka kraftigt i år vilket förklaras av både stigande löneglidning och att antalet arbetade timmar ökar mycket.

Hög och bred inflation

Inflationen har stigit kraftigt de senaste månaderna och väntas stiga ytterligare under året. De stigande priserna påverkas till stor del av de globala utmaningar som beskrivs ovan och har understötts av en alltför stark efterfrågan i den svenska ekonomin, som bidragit till att inflationen blivit allt bredare. Utöver stigande energipriser har även priserna på livsmedel ökat kraftigt och priserna på de flesta varor och tjänster har stigit. Fortsatt höga energipriser och en svag växelkurs har medfört att även producentpriserna stigit ytterligare. Även om vissa insatsvaror väntas minska i pris kommer stigande elpriser och en svagare krona att innebära fortsatt höga kostnader för producenterna. Det bidrar till att inflationen förblir hög under nästa år. Både KPIF och kärninflationen (KPIF exkl. energi) ligger långt över inflationsmålet både i år och nästa år. Därefter väntar vi oss att effekterna av energikrisen, utbudsproblem och andra faktorer som driver upp priserna i närtid har avtagit. Energipriserna väntas sjunka under 2024 och 2025 och inflationen ligger då under inflationsmålet. KPI, som är det inflationsmått som har en direkt påverkan på flera transfereringar och skatter, väntas öka omkring 2 procentenheter mer än KPIF exkl. energi i år och nästa år.

Kraftiga räntehöjningar från de flesta centralbanker

För att motverka inflationstrycket har den amerikanska centralbanken (Fed) höjt styrräntan kraftigt och väntas fortsätta höja räntan ytterligare under året. Även Riksbanken och den europeiska centralbanken (ECB) har börjat höja styrräntorna i en snabb takt, om än inte lika mycket som Fed. Såväl Riksbanken som ECB väntas fortsätta höja räntan till omkring 2 procent i slutet av året och ytterligare något i början av nästa år innan den sedan sänks igen. Till följd av den höga inflationen och därmed förväntningar om högre styrräntor har de långa marknadsräntorna stigit kraftigt under året.

Mot bakgrund av att den amerikanska centralbanken stramar åt penningpolitiken i en snabbare takt än Euroområdet och Sverige, samtidigt som det råder viss finansiell oro, har dollarn stärkts mot både euron och den svenska kronan. Kronan kommer att fortsatt vara svag mot dollarn och euron under både 2022 och 2023.

Osäkerhet kring svensk ekonomi både på kort och på lång sikt

Det är osäkert hur bestående den höga inflationen kommer att bli, hur den kommer att påverka lönebildningen, hur centralbankerna kommer att agera och hur inflationen och stigande räntor kommer att påverka den reala ekonomin. Det är svårt att bedöma hur företag och hushåll kommer att agera när inflationen och räntorna stiger efter en lång period med låg inflation, låga räntor och stigande skulder bland hushållen. Det finns en risk att den penningpolitiska åtstramningen får en betydligt större negativ

inverkan på den reala ekonomin än väntat och att hushållen inte minskar sitt sparande lika mycket som vi räknar med på grund av osäkerhet om framtiden. Samtidigt kan penningpolitiken få mindre effekt på inflationen än väntat, i alla fall på kort sikt, eftersom prisökningarna till stor del fortfarande är utbudsdrivna. Inflationen kan också bli betydligt högre genom högre energipriser om gas- och oljeleveranserna från Ryssland till Europa uteblir under en längre period. Det skulle också dämpa produktionen betydligt mer än väntat.

Ovanstående risker gäller såväl Sverige som de flesta andra länder. Det finns även andra risker kopplade till den globala tillväxten, bland annat finns det en risk att utvecklingen i Kina blir betydligt sämre än väntat. De senaste utfallen har varit mycket svaga och fastighetssektorn som har varit draglok i ekonomin under en lång tid är överhettad och har problem med kreditgivningen. Om inte Kina lyckas styra om tillväxten och öka hushållens konsumtion kan tillväxten bli mycket svag, vilket också kan påverka resten av världen. De geopolitiska spänningarna mellan Kina och USA är också en riskfaktor.

Hur stor tillgången på cement kommer att bli nästa år är högst osäkert. Det finns en risk att bristen blir omfattande vilket skulle dämpa tillväxten mer än prognostiserat.

Inom flera branscher rapporteras om stor brist på arbetskraft. Bristen kan begränsa produktionen och driva upp löner och inflation mer än väntat.

Ovan har vi tagit upp flera risker för en svagare tillväxt. Men det är också möjligt att tillväxten blir starkare än väntat och att vi överskattar effekterna av den höga inflationen och stigande räntorna eller att inflationen sjunker snabbare än vi räknar med.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Skatteintäkterna ökar långsammare i år än förra året, främst till följd av skattesänkningar samt svagare utveckling av börskurserna och bostadspriserna, vilket sänker hushållens kapitalvinster. En svagare BNP-tillväxt bidrar också men den höga inflationen gör att BNP i löpande priser ändå fortsätter öka relativt mycket, vilket håller uppe skatteintäkterna i viss mån. Nästa år bromsar ökningen av skatteintäkterna in ytterligare då de flesta skattebaser ökar långsammare. Hushållens kapitalvinster fortsätter att minska. Samtidigt höjs skatterna vilket i viss mån motverkar nedgången. Skattekvoten minskar i år, främst på grund av skattesänkningarna och en kraftig nedgång i hushållens kapitalvinster. De kommande åren ligger skattekvoten kvar på ungefär samma nivå som i år.

Skatteintäkterna ökar på grund av hög inflation

De totala skatteintäkterna ökar i år i med 4,3 procent, efter att ha vuxit rekordmycket, 8,9 procent i fjol. Utvecklingen drivs i år av att konsumtionsskatterna ökar starkt på grund av den starka ökningen av hushållens konsumtion och privata investeringar. Konsumtion och investeringar drivs i sin tur emellertid allt mer av inflationen än av tillväxt i ekonomin. En stark utveckling av lönesumman gör att även intäkterna från skatt på arbete visar en hög ökningstakt i år. Ökningen av de totala skatteintäkterna hålls dock tillbaka av minskade intäkter från skatt på kapital samt av skattesänkningar om totalt 16 miljarder kronor.

Nästa år ökar de totala skatteintäkterna långsammare än i år, 3,1 procent, då BNP ökar svagt i fasta priser och inflationen sjunker. Den ökning som sker drivs återigen av

ökade intäkter från skatt på konsumtion och arbete. Sämre tillväxtutsikter i ekonomin gör att ökningen av intäkterna från konsumtionsskatterna bromsar in men detta motverkas delvis av att nedsättningarna på energiskatterna på drivmedel upphör. Intäkterna från skatt på arbete fortsätter att öka mycket även nästa år trots avmattningen på arbetsmarknaden. Det beror på att de tillfälliga skattesänkningar som införts under pandemin då upphör. Svag utveckling av bostadspriserna bidrar till att intäkterna från kapitalskatterna fortsätter att minska, fallet motverkas dock av att intäkterna från avkastningsskatten ökar kraftigt på grund av stigande räntor.

Mot slutet av prognosperioden väntas utvecklingen av de totala skatteintäkterna tillta och återigen växa med 4,8, respektive 4,0 procent per år. I takt med att inflationen faller tillbaka drivs ökningen av skatteintäkterna allt mer av den reala tillväxten i ekonomin. Att kapitalskatterna återigen väntas öka 2024, efter att ha minskat under två år bidrar särskilt till intäktsförstärkningen. Utveckling av skatt på konsumtion och insatsvaror drivs av ökade momsintäkter, framför allt från bostadsinvesteringar, när konjunktoren stärks.

Tabell 4 Utveckling totala skatteintäkter 2020-2025

Årlig procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	-1,2	6,3	4,3	4,4	3,6	3,8
<i>Exkl. regelförändringar</i>	2,1	6,0	5,3	3,5	3,4	3,8
Skatt på kapital	-3,7	28,0	-5,6	-4,7	10,2	4,7
<i>Exkl. regelförändringar</i>	-2,4	30,8	-6,5	-6,5	10,2	4,7
Skatt på konsumtion	0,9	8,0	6,3	4,6	4,5	3,9
<i>Exkl. regelförändringar</i>	0,8	7,9	7,2	4,1	4,4	3,9
Övriga skatter	-40,7	-173,2	400,8	-18,5	20,9	10,3
<i>Exkl. regelförändringar</i>	-40,7	-165,2	400,8	-18,5	20,9	10,3
Totala skatteintäkter	-1,1	9,0	4,3	3,1	4,8	4,0
<i>Exkl. regelförändringar</i>	0,9	9,1	5,0	2,2	4,6	4,0

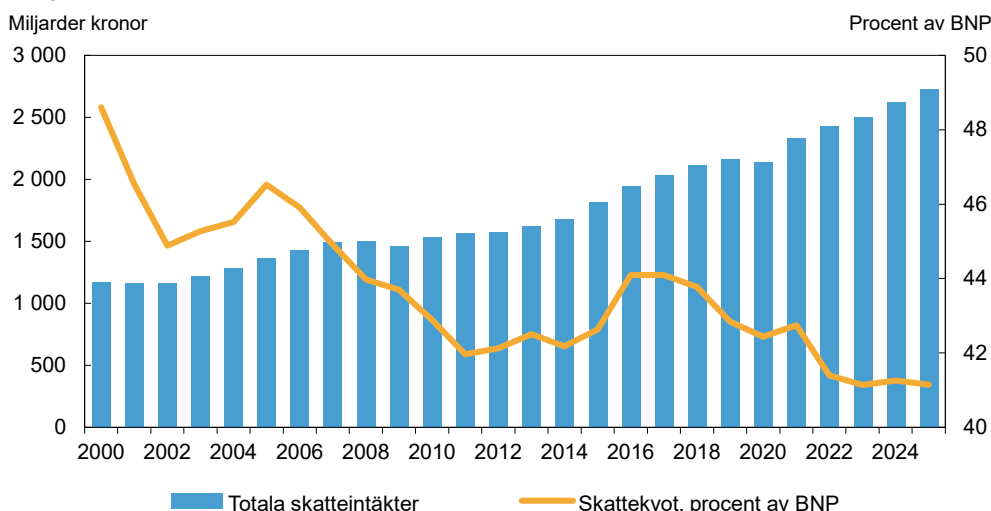
Källa: ESV

Skattekvoten sjunker i år

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, minskar i år bland annat på grund av nya skattesänkningar samt kraftigt minskade intäkter från hushållens kapitalskatter. Den lägre skattekvoten i år beror också på att lönesummans andel av ekonomin fallit tillbaka i takt med att kortidspermitteringarna minskat.

Trots skattehöjningar under nästa år blir skattekvoten i stort sett oförändrad eftersom hushållens kapitalvinster fortsätter att minska från toppnoteringen 2021. Skattekvoten ligger sedan kvar på den nya lägre nivån även under slutet av prognosperioden.

Jämfört med perioden innan pandemin ligger skattekvoten på en markant lägre nivå. Orsaken till detta går att finna i att merparten av de skattesänkningar som genomförts sedan 2020 har varit permanenta, och således inte endast kan betraktas som åtgärder för att mildra effekten av pandemin.

Diagram 2 Totala skatteintäkter och skattekvot

Källa: SKV och ESV

Skattesänkningar dämpar ökningen av skatt på arbete i år

Intäkterna från skatt på arbete ökar betydligt långsammare i år än förra året, trots en fortsatt stark utveckling av lönesumman. Ökningen hålls tillbaka av flera skattesänkningar, däribland höjningar av jobbskatteavdraget och grundavdraget för äldre. Sammantaget uppgår skattesänkningarna till 13 miljarder kronor.

Nästa år ökar intäkterna starkare än i år trots att lönesumman då ökar långsammare. Det beror framförallt på att de tillfälliga skattesänkningarna som infördes för att dämpa effekterna av pandemin avvecklas. Pensionerna ökar också kraftigt, vilket även det bidrar till att hålla skatteintäkterna uppe. Ökningen av pensionerna beror dels på höjningen av garantipensionen från och med augusti 2022, dels på den starka ökningen av inkomstindex samt prisbasbeloppet 2023. Den höga inflationen under 2022 har däremot en dämpande effekt på utvecklingen, eftersom bland annat grundavdraget, skiktgränsen för den statliga inkomstskatten och jobbskatteavdraget är indexerade mot KPI med ett års eftersläpning. Årets starka prisutveckling drar alltså ner skatteintäkterna under nästa år.

Lägre kapitalvinster för hushållen minskar kapitalskatteintäkterna

Trots att intäkterna från hushållens kapitalskatter minskar mycket i år ligger de kvar på en historiskt sett hög nivå. Intäkterna uppgick förra året till den högsta nivån som har noterats under den period som vi har jämförbar data med, både nominellt och som andel av BNP. Årets lägre skatteintäkter förklaras framför allt av lägre kapitalvinster. Kapitalvinsterna minskar i sin tur till följd av börsnedgången hittills i år och även till följd av lägre bostadspriser samt färre bostadsförsäljningar. Utdelningsinkomsterna väntas i år ligga kvar på fjolårets höga nivå för att sedan sjunka tillbaka till en mer normal nivå nästa år. Intäkterna från skatt på företagsvinster minskar i år vilket förklaras av en tillfällig skattereduktion för investeringar och inventarier, som beräknas till knappt 6 miljarder kronor. Minskningen av de totala kapitalskatterna i år motverkas delvis av att riskskatten för kreditinstitut införs vilken beräknas ge intäkter om drygt 6 miljarder kronor 2022.

Nästa år fortsätter hushållens kapitalvinster att sjunka då bostadspriserna sjunker ytterligare, vilket är huvudförklaringen till att intäkterna väntas bli något lägre än det historiska genomsnittet som andel av BNP. Även intäkterna från företagsvinster minskar med drygt 6 miljarder kronor, nettoeffekten blir dock mindre då skattereduktionen är betydligt mindre nästa år. Minskningen av skatten på

företagsvinster nästa år är främst en följd av den svaga tillväxten i ekonomin. Intäkterna från skatt på kapital hålls emellertid uppe av att avkastningsskatten ökar kraftigt till följd av högre marknadsräntor. Skattesatsen för riskskatten höjs nästa år från 5 till 6 procent och gör att dessa skatteintäkter beräknas öka något.

Enligt ESV:s prognosmetod återgår hushållens kapitalvinster till jämviktsnivån, det vill säga ett historiskt genomsnitt justerat för regeländringar, i slutet av prognosperioden. Därmed ökar skatteintäkterna som andel av BNP 2024 och återgår till en nivå som ligger i linje med det historiska genomsnittet. Skatten på företagsvinster ökar mot slutet av prognosperioden med omkring 10 miljarder kronor per år, framför allt på grund av en starkare tillväxt i ekonomin. Även intäkterna från avkastningsskatten fortsätter att öka även om ökningstakten avtar. Intäkterna från riskskatten bedöms ligga kvar på ungefär samma nivå mot slutet av prognosperioden, trots att utlåningen ökar. Förklaringen är att gränsvärdet för att betala riskskatt indexregleras med prisbasbeloppet.

Intäkterna från skatt på konsumtion ökar starkt även i år

Intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror ökar med 42 miljarder kronor i år, främst till följd av en fortsatt stark ökning av momsintäkterna till följd den kraftiga prisutvecklingen. Ökningen av skatteintäkterna förstärks ytterligare av att de höga priserna på utsläppsrätter får ett allt större genomslag för skatteintäkterna och att ökad varuimport ökar intäkterna från importskatterna. Ökningen av konsumtionsskatteintäkterna dämpas i år av tillfälliga skattesänkningar av energiskatterna på bensin och diesel.

Nästa år ökar konsumtions- och punktskatterna långsammare, då inflationen börjar klinga av och tillväxten i ekonomin avtar ytterligare. Den kraftiga inflationen under 2022 bidrar dock till att hålla upp intäktsökningen, eftersom skatterna på energi och koldioxid skrivs upp med KPI från föregående år. Inbromsningen av intäkterna från konsumtionsskatter nästa år motverkas därutöver även av att punktskatterna ökar kraftigt när de tillfälliga nedsättningarna av energiskatterna upphör.

Under prognosperiodens två sista år hålls intäktsökningen av konsumtionsskatterna uppe av en starkare underliggande volymtillväxt vilket dämpar effekten på skatteintäkterna av att inflationen fortsätter att sjunka tillbaka. Intäktsökningen 2024 förstärks därtill av att inflationen 2023 är fortsatt hög vilket får som följd effekt att energi- och koldioxidskatterna ökar relativt starkt ett år senare. Slutligen förstärks utvecklingstakten av punktskatterna 2024 ytterligare av att BNP-indexeringen av energi- och koldioxidskatten återkommer efter att ha varit pausad sedan halvårsskiftet 2019.

Intäkter från statliga bolag historiskt höga

Statens inkomster från aktieutdelningar ökar kraftigt i år och uppgår till över 46 miljarder kronor. Det är den högsta nivån någonsin och beror främst på att Vattenfall AB gjorde ett rekordresultat 2021, delvis beroende på tillfälliga effekter. Även LKAB gjorde ett mycket starkt resultat, och bolagets utdelning mer än fördubblas jämfört med 2021. Eftersom delar av Vattenfalls resultat berodde på tillfälliga effekter sjunker utdelningarna nästa år, men ligger trots det kvar på en historiskt sett hög nivå. Åren därefter beräknas utdelningarna sjunka tillbaka något, vilket främst beror på att Vattenfalls utdelning förväntas återgå till en mer normal nivå.

Intäkterna från EU-medel beräknas i år öka i samma takt som förra året. Nästa år ökar bidragen från EU kraftigt då Sverige får de första utbetalningarna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Sverige väntas få cirka 33 miljarder kronor i bidrag från EU:s återhämtningsplan och vi räknar med att drygt hälften kommer att betalas ut

nästa år. Resterande medel betalas ut mellan 2024 och 2026 vilket ger en mindre men en mer jämn fördelning av EU-medel under de senare prognosåren.

Utgifter på statens budget

De takbegränsade utgiftsområdena³ ökar något i år trots att flertalet av de pandemirelaterade åtgärderna upphör. Det beror främst på stora åtgärder i budgeten för 2022, inklusive flera ändringsbudgetar. De totala utgifterna på statens budget minskar däremot eftersom Riksgäldens nettoutlåning minskar kraftigt. Nästa år minskar både de takbegränsade och de totala utgifterna, vilket framför allt förklaras av att alla pandemirelaterade åtgärder har upphört. Men vissa utgifter fortsätter att öka mycket, bland annat för försvaret och rättsväsendet. Även nettoutlåningen ökar vilket motverkar nedgången till viss del.

De takbegränsade utgifterna ökar något i år...

De takbegränsade utgiftsområdena fortsätter öka något i år efter två år med kraftiga ökning. Det är flera utgiftsområden som ökar till följd av åtgärder i budgeten för 2022 samt de ändringsbudgetar som beslutats under året. Utgifterna ökar bland annat för Rättsväsendet, Försvaret och samhällets beredskap, Migration, Ekonomisk trygghet vid ålderdom och Energi. Pandemirelaterade utgifter minskar samtidigt kraftigt men vissa stöd finns fortfarande kvar.

Trots en hög inflation påverkas inte utgifterna i år för transfereringar som indexeras med prisbasbeloppet, eftersom prisbasbeloppet för innevarande år grundar sig på inflationen i juni förra året. Framskrivningar av förvaltningskostnader med pris- och löneutvecklingen i ekonomin påverkas inte heller i år utan får viss effekt först nästa år men framför allt åren därefter.

Utgifterna för rättsväsendet ökar till följd av anslagsökningar i budgeten för 2022 för att bidra till en stärkt rättskedja. Det är främst Polismyndigheten och Kriminalvården som får mer pengar. Utgifterna för Försvaret och samhällets krisberedskap ökar med hela 11 miljarder kronor i år och de fortsätter öka mycket åren framöver. Utgiftsökningen har pågått under en längre tid och beror framför allt på ökade anslag för att stärka försvarets operativa förmåga. Mot bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina och det förvärrade säkerhetspolitiska läge som detta innebär har riksdagens partier också träffat en överenskommelse som syftar till att stärka det militära och civila försvaret ytterligare och i en snabbare takt än vad som tidigare ansetts vara nödvändigt. Även utgifterna inom Migrationsområdet ökar med anledning av Rysslands invasion av Ukraina, som en följd av den tillfälliga ökningen av personer från Ukraina som söker uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Till viss del finansieras de ökade utgifterna för migration av biståndsmedel och utgifterna för internationellt bistånd är därmed i stort sett oförändrade i år. Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom ökar bland annat till följd av det inkomstpensionstillägg som infördes i september förra året och som i år betalas ut för hela året. Utgifterna höjs också på grund av höjd garantipension och höjt bostadstillägg för pensionärer som gäller från 1 augusti i år. Utgifterna för Energi ökar kraftigt i år främst på grund av en tillfällig elpriskompensation med anledning av de höga elpriserna.

Ökningarna motverkas till viss del av stora minskningar av utgifterna inom vissa andra områden då de flesta pandemirelaterade åtgärderna upphör. Utgifterna inom

³ Alla utgiftsområden utom utgiftsområde 26 Statsskuldsträntor m.m.

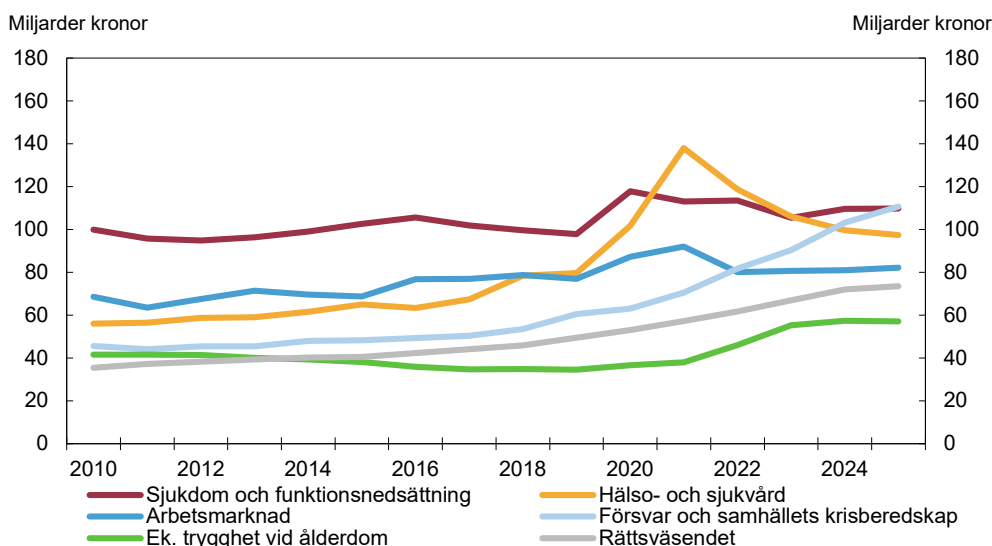
Näringsliv minskar kraftigt. Det beror främst på lägre utgifter för stöd vid korttidsarbete respektive för omställningsstöd till företag vars nettoomsättning minskade som en konsekvens av pandemin. Även inom Hälso- och sjukvård och social omsorg minskar utgifterna mycket. Det är främst utgifterna för vaccinering, testning och minskat statsbidrag till kommuner och regioner till följd av covid-19 som minskar. Utgifterna minskar också inom Arbetsmarknadsområdet då arbetslösheten fortsätter att gå ner i år vilket leder till lägre utgifter för arbetslöshetsersättning. Antalet personer i program minskar och extratjänster avvecklas och väntas endast till viss del ersättas av nystartsjobb. Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ligger kvar på en hög nivå trots att de pandemirelaterade utgifterna minskar. Det beror på flera regeländringar som lett till ökade utgifter.

...men minskar nästa år

Nästa år minskar utgifterna för de takbegränsade utgiftsområdena med 21 miljarder kronor (2 procent). Då har alla de tillfälliga krisåtgärderna som införts med anledning av pandemin upphört och även den tillfälliga kompensationen för höga elpriser. Det gör att utgifterna minskar främst för Hälso- och sjukvård och social omsorg, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, Kultur, medier, trossamfund och fritid och för Energiområdet. Även utgifterna för Allmän miljö- och naturvård minskar, eftersom medlen som tillfördes för Klimatbonus i år är tillfälliga.

Inom vissa områden ökar i stället utgifterna till följd av nya och tidigare föreslagna åtgärder. Inom Rättsväsendet ökar utgifterna för att fortsätta stärka rättskedjan och inom Försvaret ökar utgifterna bland annat för en fortsatt förstärkning av den operativa förmågan. Den höjda garantipensionen och bostadstillägget för pensionärer får helårseffekt vilket bidrar till att höja utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Även höjt prisbasbelopp leder till ökade utgifter inom området och inom andra utgiftsområden. Internationellt bistånd ökar då BNI ökar, i kombination med att avräkningarna för flyktingkostnader minskar. Arbetslösheten ökar nästa år, men eftersom de tillfälligt högre ersättningsnivåerna i arbetslöshetsersättningen då upphör ligger utgifterna inom arbetsmarknadsområdet relativt stilla.

Diagram 3 Utveckling av vissa utgiftsområden

Källa: ESV

De totala utgifterna minskar i år och nästa år

De totala utgifterna, där nettoutlåningen och utgifterna för statsskuldsräntorna också ingår, minskar i år jämfört med förra året. Förutom de något ökade utgifterna för de

takbegränsade utgiftsområdena ökar Statsskuldräntorna mycket i år i förhållande till förra årets låga nivåer. Stigande marknadsräntor medför att överkurserna blir lägre, samtidigt som Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Nettoutlåningen minskar däremot mycket, då ökade kapacitetsavgifter leder till en kraftigt negativ nettoutlåning, vilket tar ut de ökade utgifterna på de andra områdena. Kapacitetsavgifterna bedöms bli omkring 97 miljarder kronor i år, för att därefter successivt minska.

Nästa år minskar de totala utgifterna med 7 miljarder kronor (1 procent), vilket är en mindre minskning än för de takbegränsade utgiftsområdena. Räntebetalningarna sjunker visserligen igen eftersom inga realobligationer förfaller nästa år.

Kapacitetsavgifterna väntas dock inte vara lika höga som i år, dock fortfarande höga, varför nettoutlåningen ökar nästa år. Den ökar dock inte lika mycket som övriga utgifter minskar.

Faktaruta **Kapacitetsavgifter**

Kapacitetsavgifter uppstår vid prisskillnader mellan el-områden. Avgiften är prisskillnaden multiplicerat med den mängd el som flödar mellan två el-områden. Sverige är indelat i fyra områden och prisskillnaderna uppkommer bland annat när överföringskapaciteten mellan områdena inte räcker till för att överföra den el som marknaden efterfrågar. I Sverige produceras en stor andel av elen i norra Sverige medan den största delen av elanvändningen sker i södra Sverige. Det gör att en stor del av elen behöver transporteras via transmissionsnätet. Bristen på el i södra Sverige har gjort att priserna i södra Sverige har gått upp. Höga elpriser i Europa, bland annat med anledning av Rysslands minskade gasleveranser, har också ökat priserna i södra Sverige, vilket ökat prisskillnaderna i landet.

Det är Svenska kraftnät som får in kapacitetsavgifterna. De sätts sedan in på deras konto hos Riksgälden vilket gör att insättningarna påverkar nettoutlåningen. Medel som sätts in hos Riksgälden leder till minskad nettoutlåning och medel som tas ut ökar nettoutlåningen. Under januari-juni i år uppgick avgifterna till nästan 28 miljarder kronor. De kan dock inte användas för att öka Svenska kraftnäts vinst utan betecknas som en skuld till elmarknadens aktörer (producenter och konsumenter). Pengarna får bara användas på de sätt som är fastslaget i EU:s elmarknadsförordning. Det innebär att Svenska kraftnät får använda kapacitetsavgifterna till att täcka kostnader från anläggningar och verksamheter som ökar eller upprätthåller överföringskapaciteten mellan el-områden. Det handlar om investeringar, mothandel⁴, underhåll och reparationer etc. Kapacitetsavgifterna kan också användas till att reducera transmissionsnätstariffen.

I Svenska kraftnäts senaste systemutvecklingsplan⁵ planerar de att under de kommande tio åren genomföra investeringar i kraftsystemet för omkring 100 miljarder kronor för att bland annat öka kapaciteten. Det handlar bland annat om att stärka transmissionsnätet med nya ledningar och stationer för att kunna ta hand om ny vindkraft och att bygga bort begränsningar som finns i nätet. På sikt kommer därför överföringskapaciteten att öka vilket bör kunna leda till sänkta kapacitetsavgifter.

Svenska kraftnät har fått i uppdrag att ansöka hos Energimarknadsinspektionen om att använda intäkter från överbelastning för att finansiera nödtåtgärder för konsumenterna och företagen. Om kapacitetsavgifter som betalats in till Svenska kraftnät

⁴ Mothandel används av Svenska kraftnät för att öka handelskapaciteterna av el när det riskerar att bli flaskhalsar i systemet. De kan då beordra ökad produktion eller minskad förbrukning där det finns underskott och överskott.

⁵ Svenska Kraftnäts Systemutvecklingsplan från november 2021. [Systemutvecklingsplan 2022–2031 \(svk.se\)](#).

återförs skulle prognosen på nettoutlåningen öka med motsvarande belopp. Förändringarna av kapacitetsavgifterna påverkar saldot men inte det finansiella sparandet.

Källa: Svenska kraftnät, ESV och Regeringen

Utgifterna ökar i slutet av prognosperioden

För 2024 ökar de totala utgifterna kraftigt, med 136 miljarder kronor, medan de takbegränsade utgifterna ökar med 31 miljarder kronor. Bland annat ökar utgifterna som en följd av den fortsatt höga inflationen nästa år, som höjer prisbasbeloppet för 2024 kraftigt, eftersom flera transfereringar indexeras med prisbasbeloppet. Dessutom skrivs förvaltningskostnaderna fram med pris- och löneutvecklingen i ekonomin med ett års eftersläpning och vissa ersättningar höjs i takt med löneutvecklingen. Räntorna ligger kvar på en låg nivå trots att marknadsräntorna väntas stiga. Det beror dels på att det tar tid innan de högre räntorna slår igenom i räntebetalningarna, dels på att stigande inflationsförväntningar innebär att överkurserna i samband med emissioner av realobligationer kommer att öka framöver. Dessutom medför en sjunkande statsskuld att räntebetalningarna hålls nere. Nettoutlåningen däremot ökar eftersom de lån Riksgälden tagit för Riksbankens räkning då är återbetalade samtidigt som kapacitetsavgifterna beräknas fortsätta minska. Det gör att nettoutlåningen totalt ökar med 108 miljarder kronor 2024.

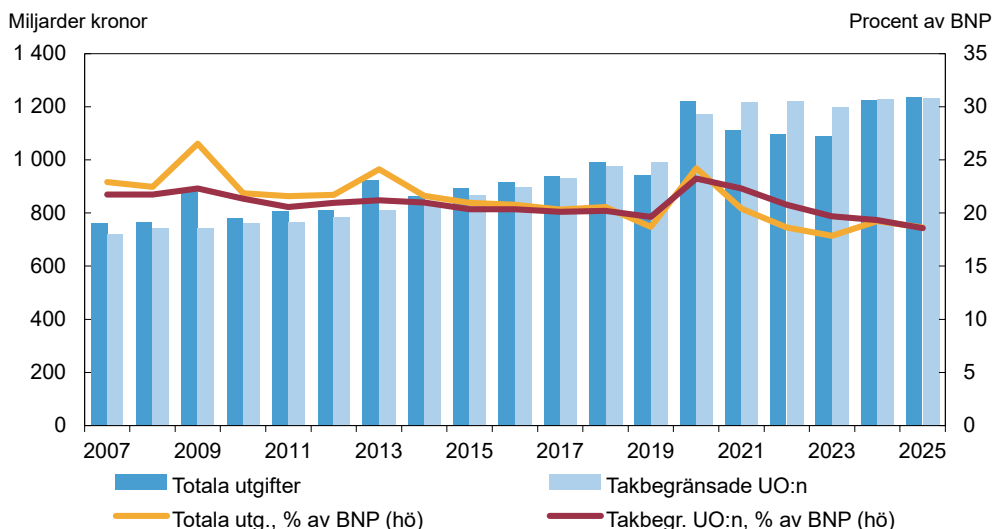
Inom de takbegränsade områdena ökar ett antal områden, bland annat fortsätter utgifterna för Rättsväsendet, Försvaret och Internationellt bistånd att öka.

Även 2025 ökar de totala utgifterna något, med 12 miljarder kronor, medan de takbegränsade utgifterna är i stort sett oförändrade.

Utgiftskvoten sjunker under perioden

Utgiftskvoten för de takbegränsade utgiftsområdena – de takbegränsade utgiftsområdena som andel av BNP – ligger fortfarande högre än innan pandemin, men kvoten sjunker både i år och nästa år till 21 respektive 20 procent. Dessutom fortsätter kvoten sjunka efter 2023 eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner.⁶ Det innebär att en automatisk budgetförstärkning sker. Utgiftskvoten för de totala utgifterna uppgår till 19 procent i år, vilket fortfarande är något högre än innan pandemin. Kvoten sjönk dock kraftigt förra året då bland annat återbetalningen av lån som tagits för Riksbankens räkning påbörjades. Riksbankslånen fortsätter att minska kvoten både i år och nästa år. De höga kapacitetsavgifterna i år och nästa år bidrar också till att sänka kvoten.

⁶ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutin i början av rapporten.

Diagram 4 Utgifter på statens budget

Källa: ESV

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Förra årets marginella underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande vänds till ett litet överskott i år, trots omfattande utgiftsökningar och betydande skattesänkningar i budgeten för 2022, inklusive flera ändringsbudgetar. I staten är det dock fortfarande ett förhållandevis stort underskott i år medan kommunsektorn och ålderspensionssystemet fortsätter visa överskott. Från och med nästa år är det istället enbart kommunsektorn som bedöms ha ett negativt sparande medan offentliga sektorn som helhet bedöms få ett överskott som växer för varje år.

Liten förstärkning av sparandet i offentlig sektor 2022

Skattesänkningarna till trots växer inkomsterna av allt att döma förhållandevis mycket i år, vilket förklaras av en ganska gynnsam makroekonomisk utveckling. Till följd av detta bedöms sparandet i offentlig sektor bli positivt och uppgå till 8 miljarder kronor. Sparandet förstärks både i staten och i ålderspensionssystemet i år, medan sparandet i kommunsektorn tydligt försvagas.

Nästa år bidrar konjunkturförsvagningen och hushållens minskade kapitalvinster till att sparandet tillfälligt försvagas. Sparandet bedöms då i stort sett vara i balans. I staten förstärks dock sparandet nästa år och visar då överskott men i kommunsektorn vänds överskottet till ett underskott. De resterande åren av prognosperioden förstärks sparandet i den offentliga sektorn. Det är framför allt staten som bidrar till att sparandet förstärks 2024 och 2025, även om ålderspensionssystemet också bidrar i viss mån. Kommunsektorns sparande försvagas ytterligare något efter 2023. Förstärkningen av sparandet i staten från och med nästa år förklaras till stor del av att ESV inte räknar med några ytterligare åtgärder utöver de som är beslutade eller aviserade. Det innebär bland annat att flera anslag är nominellt oförändrade, se metodruta i början av rapporten.

Tabell 5 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	2 430	2 640	2 793	2 858	2 989	3 110
<i>procent av BNP</i>	48,2	48,4	47,6	46,9	47,0	46,9
Totala utgifter	2 569	2 645	2 784	2 859	2 946	3 028
<i>procent av BNP</i>	51,0	48,5	47,4	47,0	46,3	45,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-139	-5	8	-2	43	82
<i>procent av BNP</i>	-2,8	-0,1	0,1	0,0	0,7	1,2
Sparande per delsektor						
Staten	-141	-48	-24	9	55	97
Kommunsektorn	11	37	17	-25	-31	-38
Ålderspensionssystemet	-9	7	16	15	21	24

Källa: SCB och ESV

Överskott i staten från och med 2023

Förra årets markanta förbättring av statens finansiella sparande följs upp av ytterligare en förstärkning i år. Förbättringen förklaras framför allt av att många utgifter kopplade till pandemin minskar. Men det dröjer till nästa år innan underskottet har vänts till ett överskott. I år väntas också en stark ökning av inkomsterna, även om ökningstakten är klart mindre än förra årets rekordstora ökning. Eftersom utgifterna samtidigt fortsätter att öka, trots att de pandemirelaterade utgifterna minskar, kvarstår ändå ett underskott i statens sparande 2022. Nästa år minskar utgifterna i och med att alla tillfälliga stöd under pandemin upphör vilket gör att underskottet vänds till ett överskott från och med 2023. Åren därefter förstärks sparandet successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 6 Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	1 254	1 392	1 466	1 479	1 555	1 619
<i>förändring i inkomster</i>	-37	138	74	13	76	64
Skatter och sociala avgifter	1 078	1 211	1 251	1 272	1 343	1 400
Kapitalinkomster	31	27	50	37	36	38
Övriga inkomster	145	155	165	171	176	181
Totala utgifter	1 394	1 440	1 490	1 470	1 501	1 522
<i>förändring i utgifter</i>	172	46	49	-19	30	21
Transfereringar och subventioner	912	923	925	896	885	889
Konsumtion	338	366	384	393	408	417
Investeringar	126	133	148	160	184	196
Övriga utgifter	18	19	34	22	24	20
Finansiellt sparande	-141	-48	-24	9	55	97

Källa: SCB och ESV

Stora skillnader mellan budgetsaldot och det finansiella sparandet

Till skillnad från det finansiella sparandet visar budgetsaldot ett överskott i år. Differensen mellan de båda måtten är hela 223 miljarder kronor. Även nästa år är differensen stor då den uppgår till 145 miljarder kronor.

Tabell 7 Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finansiellt sparande	-141	-48	-24	9	55	97
Avgränsningar	-34	96	147	145	13	7
Periodiseringar	-51	36	75	-1	-3	6
Övrigt	5	-6	1	1	1	1
Budgetsaldo	-221	78	200	154	65	110
Totala inkomster	999	1 191	1 294	1 241	1 289	1 347
Skatteintäkter	1 079	1 212	1 251	1 272	1 343	1 400
Periodiseringar	-42	23	65	-3	-8	5
Skatteinkomster	1 037	1 235	1 316	1 269	1 335	1 406
Övriga inkomster	-39	-44	-22	-27	-46	-59
Totala utgifter	1 219	1 113	1 095	1 088	1 224	1 236
Utgiftsområden exklusive räntor	1 171	1 216	1 220	1 199	1 230	1 232
Statsskuldräntor	20	-1	19	9	7	5
Kassamässig korrigerig	7	-4	3	0	0	0
Riksgäldens nettoutlåning	21	-97	-146	-121	-13	-1

Källa: SCB och ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera inkomster och utgifter. De stora skillnaderna i år och nästa år förklaras framför allt av amorteringen av Riksbankens lån, som gör att Riksgäldens nettoutlåning minskar med runt 60 miljarder kronor båda åren, och av omfattande kapacitetsavgifter till Svenska kraftnät. Dessa förbättrar budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet. Stora skatteperiodiseringar bidrar också till att budgetsaldot är högre än sparandet i år. De stora skatteperiodiseringarna i år beror till stor del på uppbördsförskjutningar. De inkomster som redovisas löpande under 2022 är större än den periodiserade intäkten avseende 2022, det vill säga att den kassamässiga skatteinkomsten är större än skatteintäkten.

Återigen underskott i kommunsektorn från och med 2023

I år bedöms det finansiella sparandet i kommunsektorn bli positivt för tredje året i rad. Det höga sparandet förklaras i hög grad av att kommuner och regioner inte antas kunna öka sin bemanning i den omfattning som staten skjutit till medel för. Från och med 2023 väntas överskottet återigen vändas till underskott.

De tillfälliga statsbidragen som kompenserar för kostnader som uppstått till följd av pandemin blir lägre i år än förra året. Eftersom en betydande del av de tillfälliga statsbidragen inte bidrog till att öka utgifterna förra året, utan i stället till att det blev ett stort överskott i kommunsektorn, bedöms sparandet i kommunsektorn försvagas när de tillfälliga statsbidragen minskar. Samtidigt väntas utgifterna för verksamheter, som man av olika skäl (restriktioner, personalbrist med mera) tvingats minska under pandemin, återgå till en mer normal omfattning. Det försvagar sparandet i kommunsektorn ytterligare i år. Även resultatet i kommunsektorn väntas försvagas, men det ligger kvar på en nivå med en betryggande marginal till balanskravet. Nästa år försvagas sparandet ytterligare när de tillfälliga statsbidragen upphör samtidigt som skatteintäkterna ökar långsammare än i år.

Kommunsektorns resultat kommer att ligga på en hög nivå i ett historiskt perspektiv. Det kommer också, av allt att döma, hamna på en nivå långt över vad som i

normalfallet kan betraktas som förenlig med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning.⁷ Samtidigt bedöms inte konsumtionen öka i den takt som skulle krävas för att upprätthålla personaltätheten i de kommunalt finansierade välfärdstjänsterna 2022. Det beror, enligt ESV:s bedömning, dels på den utmanande personalförsörjningssituation, dels på att kommuner och regioner inte bedöms anpassa sin verksamhet till vad som uppfattas som tillfälligt höga inkomster. I frånvaro av nya beslut om höjningar av de permanenta statsbidragen kommer konsumtionsutrymmet efter 2022 fordra att man, med hänsyn till förväntade pris- och löneökningar, minskar personaltätheten ytterligare. Dessutom bidrar högre pensionskostnader, både genom högre pensionsavsättningar⁸ och högre finansieringskostnader⁹ till ett minskat bemanningsutrymme i kommuner och regioner. ESV:s prognos utgår från de beslut om kommunal utdebitering och statsbidrag som finns och den kommunala konsumtionen anpassas därefter så att sektorn som helhet klarar balanskravet. Konsumtionen ökar därmed svagt efter 2023.

Tabell 8 Inkomster och utgifter i kommunsektorn

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	1 224	1 303	1 353	1 378	1 416	1 447
<i>Förändring inkomster</i>	77	79	50	25	38	31
Skatter och avgifter	785	828	868	909	945	980
Statsbidrag ¹	260	287	278	257	253	241
Övriga inkomster	179	187	207	212	218	226
Utgifter	1 213	1 266	1 336	1 403	1 447	1 485
<i>Förändring utgifter</i>	20	53	70	67	44	38
Konsumtion	990	1 042	1 089	1 146	1 180	1 202
Investeringar	125	127	136	139	144	156
Övriga utgifter	98	97	112	118	123	128
Finansiellt sparande	11	37	17	-25	-31	-38
Resultat	55	69	59	14	10	10

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransfereringar

Källa: SCB och ESV

Överskott i ålderspensionssystemet under hela prognosperioden

I år förstärks sparandet i ålderspensionssystemet trots att utgifterna ökar betydligt mer än förra året. Den snabba ökningen av utgifterna beror främst på att inkomstindex ökar mycket i år jämfört med förra året vilket bidrar till en snabbare ökningstakt av pensionsutbetalningarna i år. Pensionsutbetalningarna ökar också i takt med att antalet pensionärer blir fler samtidigt som genomsnittlig pension stiger.

Pensionsutbetalningarna förväntas vara högre än avgiftsinkomsterna under hela prognosperioden, vilket ger ett negativt avgiftsnetto.

Avgiftsinkomsterna, som är starkt drivna av lönesumman i ekonomin, stiger i stadig takt de kommande åren och ökar snabbare än utgifterna vilket gör att avgiftsunderskottet minskar successivt. Trots ett negativt avgiftsnetto blir det ändå

⁷ Kommunallagen säger ingenting om vilken nivå på sparandet som ska anses förenlig med god ekonomisk hushållning, utan detta beror på faktorer som demografi, investeringsbehov och pensionsåtaganden och kan därför variera kraftigt mellan kommuner. ESV antar att den genomsnittliga nivån för kommunsektorn som helhet ligger på omkring 2 procent av skatter och kommunalekonomisk utjämning.

⁸ De kommunala parterna har slutit ett nytt pensionsavtal som bland annat innebär höjda pensionspremier i kommuner och regioner. Det nya avtalet träder i kraft 1 januari 2023.

⁹ Den högre finansieringskostnaden beror främst på att prisbasbeloppet väntas bli väsentligt högre.

överskott i ålderspensionssystemets finansiella sparande eftersom kapitalinkomsterna är högre än avgiftsnettot.

Tabell 9 Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Avgiftsinkomster	295	311	329	342	355	369
Pensionsutbetalningar	326	332	345	354	365	379
Avgiftsnetto	-31	-20	-16	-13	-10	-10
Kapitalinkomster, netto	27	32	37	34	37	40
Förvaltningsutgifter	-5	-5	-5	-6	-6	-6
Finansiellt sparande	-9	7	16	15	21	24

Källa: SCB och ESV

De budgetpolitiska målen

Omfattande åtgärder i budgeten för 2022, som även påverkar 2023, gör att de takbegränsade utgifterna överskrider nivån på utgiftstaket nästa år. Det strukturella sparandet avviker dock inte signifikant från målnivån för överskottsmålet vare sig i år eller nästa år, trots de omfattande åtgärderna på utgiftssidan samt ytterligare skattesänkningar. Även Maastrichtskulden håller sig under målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är i grunden starka. Nästa år bedöms det strukturella sparandet bli klart högre än överskottsmålet.

Strukturellt sparande över målnivån från och med nästa år

Det strukturella sparandet beräknas visa ett överskott på 0,1 procent av potentiell BNP i år. Det ligger med andra ord fortfarande under målnivån för överskottsmålet. Sparandet stärks dock med 0,7 procentenheter i förhållande till förra året. Det strukturella sparandet bedöms ligga i nivå med det faktiska i år. I år lyfts det finansiella sparandet av konjunkturen då BNP-gapet bedöms vara svagt positivt. Men detta motverkas av att vissa skattebaser ligger lågt i förhållande till BNP. Nästa år bedöms BNP-gapet återigen bli negativt och konjunkturen tynger då det faktiska sparandet. Trots att det faktiska sparandet försämras blir därmed överskottet i det strukturella sparandet större nästa år.

Tabell 10 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för överskottsmålet

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande	-2,8	-0,1	0,1	0,0
Bakåtblickande åttaårssnitt, finansiellt sparande	-0,3	-0,1	0,1	0,1
Strukturellt sparande ¹	-1,2	-0,6	0,1	0,8
BNP-gap	-3,6	-0,3	0,4	-1,0

¹Procent av potentiell BNP

Källa: ESV

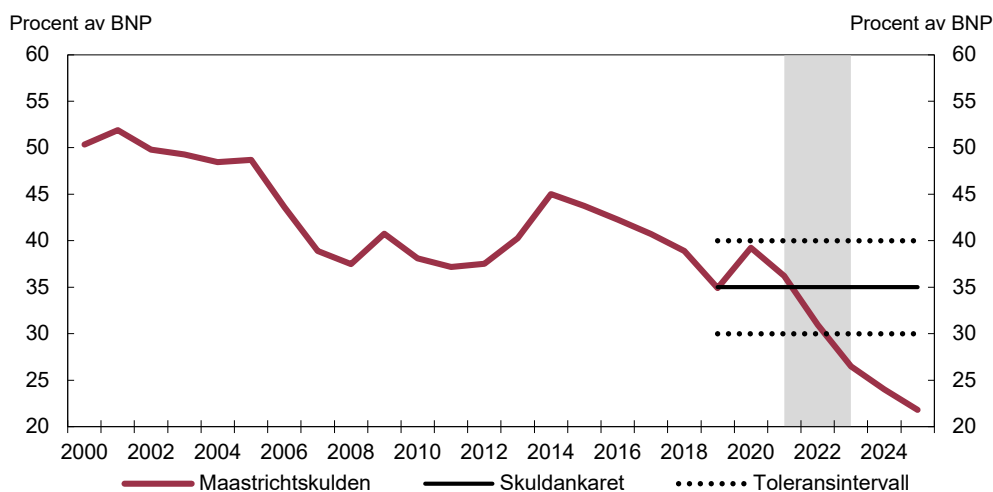
En förändring av det strukturella sparandet brukar användas som ett mått på om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande. I och med att det strukturella sparandet stärks tydligt mellan 2021 och 2022 kan finanspolitiken sägas vara åtstramande i år, liksom förra året. De pandemirelaterade åtgärderna upphör till stor del i år och åtgärderna i den beslutade budgeten och ändringsbudgetar för 2022, som är mer

inriktade mot att stärka efterfrågan i ekonomin, är inte större än att finanspolitiken sammantaget bedöms vara åtstramande.

Enligt ESV:s bedömning kommer det strukturella sparandet med beslutad och aviserad politik att nå upp till målnivån 2023. Det ser även ut att finnas ett visst utrymme för ofinansierade åtgärder om man enbart tar hänsyn till nivån på det strukturella sparandet. Enligt ESV:s makroekonomiska bedömning så är svensk ekonomi på väg in i en lågkonjunktur, vilket skulle kunna motivera expansiva finanspolitiska åtgärder. Samtidigt är konsumentprisinflationen hög och bedöms vara det en tid. Det är viktigt att finanspolitiken inte bidrar till att ytterligare pressa priserna uppåt. Mot bakgrund av den höga inflationen har Riksbanken ändrat inriktning på penningpolitiken, vilket regeringen bör ta hänsyn till i utformningen av finanspolitiken så att finanspolitiken inte motverkar penningpolitiken.

Maastrichtskulden sjunker med 5 procentenheter i år till strax över 31 procent av BNP. Minskningen beror i hög grad på en positiv engångseffekt i form av återbetalningar av Riksbankslån. Nästa år fortsätter skulden att sjunka då alla krisåtgärder har upphört och Riksbanken amorterar de sista valutalånen. Skulden blir då 27 procent av BNP, vilket är lägre än det nedre toleransintervallet för skuldankaret. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt. I ett internationellt perspektiv är Sveriges offentliga skuld låg och Sveriges skuldkvot är betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna.

Diagram 5 Maastrichtskulden och skuldankaret

Anm: De skuggade åren avser de år som skulden för närvarande utvärderas mot skuldankaret.

Källa: SCB och ESV

Utgiftstaket klaras varken 2023 eller 2024

Enligt ESV:s beräkningar är marginalen till utgiftstaket (budgeteringsmarginalen) god i år. Efter förslag i budgetpropositionen för 2021 beslutade riksdagen att höja utgiftstaket för åren 2021 och 2022 med 252 miljarder kronor respektive 132 miljarder kronor. Syftet var att ge utrymme för expansiv finanspolitik, dels för att minska spridningen av coronaviruset, dels för att mildra de ekonomiska konsekvenser som pandemin förde med sig. Trots omfattande åtgärder i budgeten för 2022 överskreds därför inte utgiftstaket i år och budgeteringsmarginalen uppgår till 50 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2021 bedömdes utgiftstaket kunna återgå till en långsiktig hållbar nivå 2023 enligt den syn på utgiftstakets nivå som regeringen haft innan krisen. Nivån på taket är därmed lägre 2023 jämfört med 2022. Samtidigt ligger utgifterna

kvar på en relativt hög nivå och utgiftstaket överskrids med 18 miljarder kronor trots att alla krisåtgärder har upphört då och det ännu inte har fastställts någon budget för 2023. Det finns därmed inte heller någon marginal för oförutsedda utgifter. Budgeteringsmarginalen bör enligt ESV:s rekommendation som minst uppgå till 23 miljarder kronor 2023. Den ska fungera som en buffert om konjunkturen utvecklas på ett sätt som inte förväntats och som skulle kunna medföra ökade utgifter. Det saknas enligt nuvarande prognos 41 miljarder kronor för att den säkerhetsmarginalen ska vara uppfylld. Även 2024 överskrider de takbegränsade utgifterna taket enligt ESV:s beräkningar.

Tabell 11 Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

	2021	2022	2023	2024	2025
Utgiftstak	1 695	1 634	1 539	1 595	1 720
<i>i procent av BNP</i>	31,1	27,8	25,3	25,1	25,9
Takbegränsade utgifter	1 551	1 568	1 557	1 598	1 614
<i>i procent av BNP</i>	28,4	26,7	25,6	25,1	24,3
Marginal till utgiftstaket	144	66	-18	-3	106
<i>i procent av utgiftstak</i>	8,5	4,0	-1,2	-0,2	6,1
Säkerhetsmarginal		16	23	32	43
<i>i procent av utgiftstak</i>		1,0	1,5	2,0	2,5
Kvarvarande marginal		50	-41	-35	63
<i>i procent av BNP</i>		0,8	-0,7	-0,5	0,9

Anm. Utgiftstaken för 2022-2024 är beslutade. Utgiftstaket för 2025 är regeringens förslag enligt vårpropositionen för 2022. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Källa: ESV

Kommunsektorn klarar balanskravet med god marginal även i år

Kommunsektorn som helhet klarade balanskravet 2021 med mycket god marginal. Det beror på att såväl skatteintäkterna som statsbidragen utvecklades gynnsamt, samtidigt som utgifterna totalt sett ökade förhållandevis måttligt.

Kommunsektorn antas klara balanskravet med bred marginal även i år. Nästa år minskar dock marginalen betydligt. Från och med 2023 bedöms det vara nödvändigt att åtminstone regionerna minskar verksamhetsvolymen för att klara balanskravet vid oförändrad kommunal utdebitering och utan ytterligare höjningar av statsbidragen (se metodrutan i början av rapporten).

Tabell 12 Resultat i kommunsektorn

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Resultat	55	69	59	14	10	10
<i>Andel av skatter och bidrag, procent</i>	4,9	5,8	4,8	1,1	0,8	0,8

Källa: ESV

Revideringar sedan juniprognosen

Högre inflation och en snabbare höjning av räntorna har sänkt prognosen för BNP-tillväxten i år och nästa år. Sysselsättningen och lönesumman har däremot höjts något i år. Det är en av förklaringarna till att skatteintäkterna har reviderats upp i år. Skatt på företagsvinster och på konsumtion och insatsvaror har också höjts medan skatt på kapital har sänkts. Lägre kapitalsskatter förklarar också varför skatteintäkterna har sänkts nästa år. De totala utgifterna

har reviderats ner samtliga år utom 2025. Nedrevideringen är som störst i år och nästa år och beror på kraftiga nedrevideringar av Riksgäldskontorets nettoutlåning. De takbegränsade utgifterna har i stället reviderats upp alla år utom i år. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp i år, men ner övriga år under prognosperioden

Makroekonomisk utveckling

BNP-tillväxten har sänkts för såväl 2022 som 2023, främst till följd av att en högre inflation och snabbare höjning av räntorna dämpar tillväxten mer än vad vi räknade med i juni. I motsats till prognosen för BNP har prognosen för sysselsättningstillväxten höjts något i år men sänkts nästa år. Även lönesumman ökar lite mer i år än vi räknade med i juni men mindre nästa år.

Tabell 13 Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan juniprognosen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter

	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser	-0,3	-0,8	0,4	0,3
Sysselsatta	0,6	-0,5	-0,3	0,0
Arbetslöshet, nivå	-0,1	0,3	0,3	0,2
Antal arbetade timmar	0,1	-0,6	-0,1	0,0
Löner enligt KL	0,2	0,3	0,1	0,0
Lönesumma	0,7	-0,4	0,0	0,0
KPIF	1,8	1,7	-0,5	-0,4
KPI	1,9	2,7	-0,5	-0,4
Styrränta, vid årets slut	1,00	0,75	0,50	0,25
10-årig statsobligation	0,0	0,2	0,1	0,0
SEK/Euro	0,2	0,4	0,2	0,1
SEK/USD	0,3	0,6	0,5	0,2

BNP-tillväxten har sänkts både i år och nästa år. Högre inflation och högre räntor än väntat bidrar till att vi räknar med en svagare ökning av hushållens konsumtion både i år och nästa år. Även nettoexporten har sänkts i år, framför allt som en följd av att importen av tjänster var oväntat stark under andra kvartalet. Nästa år har däremot bidraget från nettoexporten höjts. Offentlig konsumtion har sänkts i år då utfallen har varit svaga. Den lägre konsumtionsnivån i år betyder att konsumtionen i stället kan öka lite mer nästa år än i juniprognosen. Investeringarna har reviderats upp för innevarande år på grund av starkare utfall än väntat. Nästa år väntas de dock öka långsammare än i juni. Anledningen till det är att företagens kostnader för investeringar blir högre samt att efterfrågan i ekonomin är lägre. Eftersom BNP-tillväxten har sänkts 2022 och 2023 beräknas den bli starkare åren därefter då ekonomin återgår till ett normalt konjunkturläge. Tillväxten höjs därmed 2024 och 2025 men inte i samma omfattning som den sänkts 2022 och 2023 eftersom potentiell BNP-nivå har sänkts något. Som en följd av att priserna har höjts har däremot BNP-nivån i löpande priser, det vill säga inklusive prisökningar, höjts alla år.

Antalet sysselsatta har höjts i år till följd av ett högt utfall för första halvåret och fortsatt starka indikatorer. Nästa år väntas dock sysselsättningen öka långsammare än i juniprognosen eftersom BNP-tillväxten och därmed efterfrågan på arbetskraft väntas vara lägre.

Timlöneökningen har reviderats upp 2022-2024 eftersom både löneglidningen och löneökningarna i de centrala avtalen väntas bli större än vi räknade med i juni, framför

allt på grund av en högre inflation. Lönesumman är uppreviderad till följd av högre utfall än väntat och för att lönerna ökar mer än tidigare beräknat.

Inflationen har reviderats upp kraftigt 2022 och 2023. Det beror främst på att priserna på energi samt på varor och tjänster stigit mer än väntat. KPI har reviderats upp mer än KPIF eftersom även räntorna är kraftigt uppreviderade.

Den högre inflationen medför att Riksbanken väntas höja styrräntan i en mycket snabbare takt jämfört med föregående prognos, vilket också har viss effekt på de långa marknadsräntorna. Kronkursen är svagare mot både den amerikanska dollarn och euron till följd av bl.a. ökad finansiell oro samt att ECB nu väntas höja styrräntan i samma takt som Riksbanken.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan juniprognosen har skatteintäkterna höjts för hela prognosperioden, förutom 2023 då de istället har sänkts med 6 miljarder kronor. De kraftigaste revideringarna avser de två sista prognosåren, då intäkterna revideras upp med 14 respektive 19 miljarder kronor, till största del drivet av skatt på företagsvinster. Skatt på arbete revideras upp samtliga år, till stor del till följd av det preliminära taxeringsutfallet för 2021. Även intäkterna från konsumtionsskatterna har justerats upp samtliga år förutom 2021. Hushållens kapitalskatter sänks däremot alla år. Nästa år är nedrevideringen större än höjningen av de andra skatteintäkterna och därmed har skatteintäkterna sänkts totalt sett 2023.

Tabell 14 Inkomster i statens budget, revideringar sedan juniprognosen

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	5,6	9,7	6,3	1,3	2,5
Skatt på kapital	6,1	-8,7	-15,1	8,1	10,1
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	<i>-4,5</i>	<i>-16,8</i>	<i>-21,9</i>	<i>-4,5</i>	<i>-4,5</i>
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	<i>10,0</i>	<i>9,6</i>	<i>6,7</i>	<i>9,9</i>	<i>12,0</i>
<i>varav avkastningsskatt</i>	<i>0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-2,8	4,3	3,0	5,1	6,6
<i>varav mervärdesskatt</i>	<i>-2,8</i>	<i>2,1</i>	<i>1,6</i>	<i>1,5</i>	<i>4,4</i>
<i>varav energi- och koldioxidskatt</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,6</i>	<i>-1,4</i>	<i>0,3</i>	<i>-1,5</i>
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>0,0</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>
Restförda och övriga skatter	0,0	2,2	0,0	0,0	0,1
Offentliga sektorns skatteintäkter	9,0	6,9	-6,1	14,0	18,9
<i>varav kommunskatter</i>	<i>-1,7</i>	<i>-7,0</i>	<i>-12,5</i>	<i>-12,9</i>	<i>-13,5</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>0,8</i>	<i>-0,9</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>
Statens skatteintäkter	8,0	-1,0	-18,6	1,3	5,3
Periodisering av skatter	-8,0	10,1	5,4	0,4	-7,2
Övriga inkomster staten	0,0	-6,1	17,8	7,3	8,3
Totala inkomster statens budget	0,0	3,1	4,6	8,9	6,4

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats upp samtliga prognosår.

Upprevideringarna beror delvis på det preliminära taxeringsutfallet för 2021, vilket ger en nettoökning av intäkterna med ca 7 miljarder kronor per år jämfört med föregående prognos. Även en höjning av lönesumman åren 2022-2025 samt en höjning av pensionerna 2023-2025 höjer intäkterna. Motverkande effekt har upprevideringen av KPI, som kraftigt reviderar ner intäkterna från 2023 och framåt.

Därutöver är skattereduktionen för arbetsresor, som ersätter det nuvarande reseavdraget 2023, den här gången inkluderad i prognosen. Enligt propositionen¹⁰ beräknades reformen vara offentligfinansiellt neutral, men enligt våra beräkningar innebär det en minskning av nettointäkterna med 2 miljarder kronor per år från och med nästa år.

Hushållens kapitalskatter har reviderats ner i år och nästa år, främst till följd av lägre kapitalvinster, vilket beror på att vi nu antar att bostadspriserna kommer att utvecklas svagare. Även 2024 och 2025 har skatteintäkterna reviderats ner. Det beror på att hushållens ränteutgifter har reviderats upp på grund av högre räntenivåer.

Skatten på företagsvinster har reviderats upp med ca 10 miljarder kronor varje år, främst till följd av en höjning av BNP i löpande priser.

De totala momsintäkterna för 2022 har reviderats upp. Upprevideringen beror främst på att inflationen varit starkare än vad ESV antog i juniprognosen. Momsintäkterna har även reviderats upp kommande år på grund av att den höga inflationen i år och nästa år medför en nivåhöjning av momsintäkterna.

Intäkterna från energiskatten har reviderats ner i år och nästa år på grund av att skatteintäkterna från elektrisk kraft väntas bli något lägre samt en förväntat lägre dieselanvändning.

Prognosen för övriga punktskatter har reviderats upp med omkring 1 miljard kronor per år då prisnivån på utsläppsrätter får ett allt större genomslag i de statliga skatteintäkterna.

Statens budget – utgifter och saldo

De totala utgifterna har i denna prognos reviderats ner samtliga år utom 2025. Sänkningen är som störst i år och nästa år och beror på kraftiga nedrevideringar av Riksgäldskontorets nettoutlåning. De takbegränsade utgiftsområdena har istället justerats upp samtliga år utom i år. Utgiftsområde Kommunikationer står för den största nedrevideringen i år. Statens budgetsaldo har höjts samtliga år.

¹⁰Prop. 2021/22:228

Tabell 15 Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan juniprognosen

Miljarder kronor

	2022	2023	2024	2025
UO8 Migration	0,6	3,8	4,2	0,2
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-3,6	2,4	1,1	-3,4
UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-0,6	2,8	5,5	5,2
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-4,4	-0,1	0,2	1,5
UO18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	2,1	-1,1	0,0	0,0
UO22 Kommunikationer	-5,9	-0,1	-0,1	0,0
UO26 Statsskuldräntor m.m.	3,1	0,7	-0,2	-1,6
UO27 Avgiften till Europeiska unionen	-2,3	-2,6	-3,9	-4,4
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-61,0	-50,7	-15,9	-6,6
Utgiftsområden, exkl. räntor	-16,5	11,0	14,5	8,9
Totala utgifter statens budget	-74,5	-39,0	-1,6	0,7
Totala inkomster statens budget	3,1	4,6	8,9	6,4
Statens budgetsaldo	77,5	43,7	10,5	5,7

Utgifterna för Migration har reviderats upp 2023 och 2024. Upprevideringen beror på att vi tror att massflyktsdirektivet kommer att förlängas ett år, till och med mars 2024. Detta leder till ett inflöde av massflyktingar från Ukraina även nästa år. Vi antar även att en del av massflyktingarna kommer att ansöka om asyl i Sverige 2024, vilket vi inte gjorde tidigare.

Utgifterna för Hälso- och sjukvård har minskats i år med anledning av återflöden avseende äldreomsorgslyftet som vi inte kände till tidigare. Även beredskapsläkemedel har reviderats ner eftersom leveranser av vaccin mot covid-19 har senarelagts. Nästa år har istället utgifterna reviderats upp för beredskapsläkemedel då lagren förväntas omsättas i högre utsträckning. Även utgifterna för provtagning och ersättning till regionerna för vaccinering av covid-19 har reviderats upp nästa år.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom revideras ner i år men upp kraftigt för 2023 till 2025. Nedrevideringen i år beror främst på att höjningen av garantipensionen från augusti 2022 inte väntas höja utgifterna i lika stor utsträckning som tidigare. Upprevideringen för åren därefter beror främst på att prisbasbeloppet har höjts. Höjningen av garantipensionen bidrar också till upprevideringen då den även innebär att antalet förmånstagare ökar eftersom gränsvärdet för inkomstpension höjts.

Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv har reviderats ner kraftigt i år. Det beror främst på att utgifterna för arbetslöshetsersättningen och nystartsjobb väntas bli lägre. Antalet personer med arbetslöshetsersättning blir lägre i år samtidigt som antalet dagar per månad som man får ersättning har reviderats ner. Ett lägre antal personer väntas ha nystartsjobb i år. Kommande år har öppet arbetslösa reviderats upp varför utgifterna för arbetslöshetsersättningen har höjts. Färre personer med nystartsjobb tar delvis ut utgiftshöjningen 2023 och 2024.

Utgifterna för Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik har reviderats upp i år och ner nästa år. Upprevideringen i år beror på ökade medel till stödet för energieffektivisering av flerbostadshus och investeringsstöd m.m. Nästa år har utgifterna reviderats ner då förskottsutbetalningar för stöden inte längre beräknas dröja till 2023.

Utgifterna för Kommunikationer har reviderats ner för i år. Det beror i huvudsak på att den föreslagna drivmedelskompensationen avslogs av riksdagen och därmed inte kommer att genomföras.

Utgifterna för Statsskuldräntor har reviderats upp för i år och nästa år. Det beror främst på att en svagare krona medför större valutakursförluster, men också på högre marknadsräntor. I slutet av prognosperioden är ränteutgifterna i stället nedreviderade. Det beror på att statsskulden beräknas vara lägre jämfört med föregående prognos.

Utgifterna för Avgiften till Europeiska unionen har reviderats ner samtliga prognosår. Nedrevideringen beror på en ny ändringsbudget från EU i år samt ett förslag på budget för 2023 som ger lägre avgifter än vi räknat med tidigare. Det motverkas dock något av höjd eurokurs. EU har även ändrat tidpunkt för när korrigeringar avseende tidigare års avgifter ska ske vilket resulterat i en sänkning av utgifterna i år och en motsvarande höjning 2023.

Posten Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats ner samtliga år, men främst i år och nästa år. Den största anledningen är att behållningen bedöms bli högre på Svenska kraftnäts konto i år och nästa år på grund av höga kapacitetsavgifter.

De offentliga finanserna

Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp i år, men ner övriga prognosår. I år och nästa år är det i staten revideringarna är som störst, medan de största justeringarna avseende 2024 och 2025 återfinns i kommunsektorn. Sparandet i staten har reviderats ner nästa år till följd av att skatteintäkterna har sänkts och utgifterna höjts. Det är primärt intäkter från skatt på hushållens kapitalinkomster som har justerats ner, medan de utgifter det rör sig om i huvudsak avser transfereringar till kommuner, regioner och hushåll. Nedrevideringarna av kommunsektorns sparande 2024 och 2025 beror framför allt på att investeringarna reviderats upp. Sparandet i ålderspensionssystemet har höjts nästa år men ner 2024 och 2025.

Tabell 16 Offentliga sektorns finansiella sparande, revideringar sedan juniprognosen

Miljarder kronor

	2022	2023	2024	2025
Offentliga sektorns inkomster	1	-10	10	15
Offentliga sektorns utgifter	-22	20	20	27
Offentliga sektorns finansiella sparande	23	-31	-11	-11
Staten	15	-24	2	6
Kommunsektorn	8	-4	-10	-14
Ålderspensionssystemet	1	-3	-3	-3

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt förslag, aviseringar och beslut från regeringen. Förslagen och aviseringarna måste dock vara så konkreta att effekterna på de offentliga finanserna går att beräkna.

Regeringens förslag från den 31 augusti om att införa ett högkostnadsskydd för elpriser för svenska hushåll och företag med sammanlagt upp till 90 miljarder kronor är inte beaktat i prognosen.

Regeringen aviserade den 31 augusti om ett kommande beslut om ytterligare ett stödpaket till Ukraina. Stödpaketet som omfattar artilleriammunition till ett värde av cirka 500 miljoner kronor är inte beaktat i prognosen.

Den 8 september föreslog regeringen ett införande av en elräkningsakt. Förslaget innebär att regeringen ska kunna ställa ut statliga lån till elbolag för att de ska kunna erbjuda avbetalningsplaner till sina kunder som inte har möjlighet att betala hela sina elräkningar. Förslaget är inte beaktat i prognosen.

Beräkningarna till ESV:s septemberprognos slutfördes den 9 september 2022.

Tabellbilaga

Tabell 17 Sammanfattande nyckeltal

Procentuell utveckling, om annat ej anges.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser, proc. utv.	2,1	2,6	2,0	2,0	-2,2	5,1	2,2	0,2	2,3	2,3
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	1,8	2,8	2,1	2,0	-2,4	4,9	2,2	0,4	2,3	2,5
Hushållens konsumtion, proc. utv.	2,3	2,6	1,8	0,7	-3,2	6,0	2,3	0,2	3,6	3,4
Offentlig konsumtion, proc. utv.	3,7	0,1	0,8	0,3	-1,8	2,8	0,3	0,2	0,5	-0,5
Investeringar, proc. utv.	4,0	5,5	1,4	-0,3	1,7	6,3	4,8	-1,1	1,9	2,8
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,7	0,4	0,7	-0,3	0,0	0,0
Export, proc. utv.	2,4	4,1	4,2	6,0	-5,5	7,9	4,4	0,8	4,4	3,1
Import, proc. utv.	4,5	4,7	3,8	2,1	-6,0	9,6	6,9	-0,7	4,6	3,1
Real disponibel inkomst, proc. utv.	3,6	2,0	2,1	2,4	-0,4	3,3	-0,7	0,3	2,7	2,0
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	6,0	5,4	5,6	7,1	9,7	7,3	4,5	4,6	3,7	2,5
Lönesumma, proc. utv.	4,9	5,0	4,8	3,8	0,8	5,9	6,2	4,1	4,3	3,8
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	2,1	2,3	1,9	-0,2	-3,8	2,3	2,4	0,4	0,7	0,5
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	7,1	6,9	6,5	7,0	8,5	8,8	7,4	7,7	7,5	7,5
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	44	65	38	28	-139	-5	8	-2	43	82
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	1,0	1,4	0,8	0,6	-2,8	-0,1	0,1	0,0	0,7	1,2
Strukturellt sparande	-0,1	0,1	-0,3	0,2	-1,2	-0,6	0,1	0,8	1,1	1,3
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	42,3	40,7	38,9	34,9	39,2	36,2	31,0	26,5	24,0	21,8
Skattekvot, proc. av BNP	44,1	44,1	43,8	42,8	42,4	42,7	41,4	41,1	41,3	41,1
Totala utgifter på statens budget, mdkr	917	940	992	944	1 219	1 113	1 095	1 088	1 224	1 236
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 184	1 229	1 282	1 308	1 501	1 551	1 568	1 557	1 598	1 614
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	285	299	307	318	329	335	348	358	368	383
Marginal till utgiftstaket, mdkr	31	45	55	43	242	144	66	-18	-3	106
Budgetsaldo, mdkr	85	62	80	112	-221	78	200	154	65	110
Engångseffekter på statens budget, mdkr	52	10	1	65	-174	-4	74	119	22	18
Underliggande budgetsaldo, mdkr	33	52	79	47	-46	82	126	35	42	92
Statsskuld, proc. av BNP	29,3	27,4	24,8	20,9	24,2	21,0	16,1	13,1	11,4	9,3

Källa: SCB och ESV.

Tabell 18 Inkomster på statens budget 2017-2025

Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	1 194,1	1 243,0	1 265,6	1 250,5	1 329,2	1 386,8	1 447,2	1 499,5	1 556,6
<i>Direkta skatter</i>	635,3	657,1	660,8	668,7	693,1	715,1	736,2	756,9	786,0
Kommunal skatt	700,1	726,2	748,2	766,1	806,2	846,8	886,5	921,1	955,1
Statlig skatt	58,5	60,4	56,3	50,3	55,9	58,5	53,7	50,8	52,0
Jobbskatteavdrag	-109,1	-113,1	-126,8	-128,1	-131,9	-146,7	-158,0	-167,3	-172,0
Husavdrag	-13,8	-14,2	-15,3	-16,8	-19,0	-20,9	-21,6	-22,8	-24,0
Övrigt	-0,3	-2,2	-1,7	-2,8	-18,2	-22,8	-24,5	-24,9	-25,1
<i>Indirekta skatter</i>	558,7	585,9	604,8	581,8	636,1	671,8	711,1	742,6	770,5
Arbetsgivaravgifter	540,5	566,5	588,6	594,9	629,3	667,8	695,9	725,7	753,0
Egenavgifter	11,8	11,8	11,1	11,7	12,0	12,2	12,3	12,5	12,6
Särskild löneskatt	46,0	49,2	49,4	50,8	52,2	55,2	57,6	60,0	62,2
Nedsättningar	-3,2	-3,3	-3,7	-34,9	-14,8	-18,2	-7,5	-6,2	-6,2
Tjänstegruppliv m.m.	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Avgifter till premiepensionssystemet	-36,9	-38,8	-41,1	-41,3	-43,2	-45,8	-47,9	-50,0	-51,8
Skatt på kapital	263,1	261,4	282,2	271,8	347,9	328,6	313,2	345,3	361,5
Skatt på kapital, hushåll	80,4	69,3	69,6	66,0	104,4	79,1	54,4	68,5	70,8
Skatt på företagsvinster	127,1	132,9	153,4	149,3	175,8	175,4	173,2	183,2	193,0
Avkastningsskatt	4,2	5,4	5,3	5,6	6,8	7,0	16,3	22,8	24,8
Fastighetsskatt	32,9	33,2	34,4	34,6	36,0	37,5	38,7	40,8	42,5
Stämpelskatt	12,1	12,1	12,3	12,7	15,5	15,7	14,9	15,4	15,9
Kupongskatt m.m.	6,4	8,5	7,2	3,6	9,4	7,6	8,0	7,0	7,0
Riskskatt för kreditinstitut						6,3	7,6	7,6	7,6
Skatt på konsumtion och insatsvaror	563,6	586,7	603,8	609,1	658,1	699,9	731,9	765,2	794,8
Mervärdesskatt	427,0	446,5	461,3	467,9	510,8	554,6	575,5	601,8	630,3
Skatt på tobak m.m.	11,9	12,4	11,9	11,9	11,9	12,3	13,7	14,5	14,7
Skatt på etylalkohol	4,3	4,5	4,5	5,2	5,6	5,5	5,5	5,7	5,8
Skatt på vin m.m.	6,0	6,1	6,1	6,6	6,6	6,6	6,9	7,4	7,5
Skatt på öl	4,1	4,3	4,3	4,5	4,5	4,5	4,7	5,1	5,1
Energiskatt	46,8	49,7	52,2	52,6	53,8	46,1	52,6	56,5	57,6
Koldioxidskatt	23,5	23,0	22,2	20,4	21,9	22,1	23,3	23,9	22,9
Övriga skatter på energi och miljö	6,8	7,4	7,8	6,1	5,4	8,2	8,5	8,5	8,5
Skatt på vägtrafik	19,9	19,8	20,7	21,6	22,5	23,0	23,7	24,0	24,2
Skatt på import	6,3	6,5	6,9	6,2	7,3	9,7	9,9	10,2	10,6
Övriga skatter	6,9	6,5	5,9	6,2	7,6	7,3	7,4	7,5	7,7
Restförda och övriga skatter	18,6	22,3	11,5	6,8	-5,0	15,0	12,2	14,8	16,3
Restförda skatter	-5,8	-4,7	-5,0	-10,0	-16,1	-11,1	-10,1	-8,1	-7,1
Övriga skatter	24,4	27,1	16,5	16,8	11,2	26,1	22,3	22,9	23,4
Totala skatteintäkter	2 039,3	2 113,5	2 162,9	2 138,2	2 330,2	2 430,2	2 504,5	2 624,7	2 729,2
EU-skatter	6,3	6,5	6,9	6,2	7,3	9,7	9,9	10,2	10,6
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 033,1	2 107,0	2 156,1	2 131,9	2 322,9	2 420,6	2 494,6	2 614,4	2 718,6
Kommunalskatt	717,0	744,3	766,8	785,4	826,9	868,3	908,9	945,2	980,0
Avgifter till ålderspensionssystemet	245,0	256,7	266,5	269,1	283,7	301,1	313,9	326,0	338,3
Statens skatteintäkter	1 071,0	1 106,0	1 122,7	1 077,4	1 212,3	1 251,2	1 271,8	1 343,2	1 400,3
Periodiseringar	-13,9	21,6	-14,4	-40,1	22,7	64,7	-3,0	-8,2	5,3
Uppbördsförskjutningar	-0,8	24,1	7,4	6,8	-17,6	55,1	31,4	7,0	6,1
Betalningsförskjutningar	-13,4	-0,5	-23,9	-17,1	40,8	9,7	-43,3	-31,1	-5,7

ESV:s Septemberprognos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
varav kommuner	-6,3	3,4	-3,4	-7,0	36,2	28,6	0,9	1,8	1,6
varav ÅP-systemet	1,0	1,4	-1,0	-1,1	7,5	-0,4	-1,5	1,1	1,0
varav privat sektor	-8,5	-4,9	-18,9	-8,7	-3,7	-19,9	-44,8	-35,8	-9,8
varav kyrkan	0,4	-0,4	-0,7	-0,4	0,6	1,3	2,2	1,8	1,5
varav EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Anstånd	0,4	-2,0	2,2	-29,7	-0,5	-0,1	8,9	15,9	4,9
1000 Statens skatteinkomster	1 057,2	1 127,7	1 108,4	1 037,4	1 235,1	1 315,8	1 268,8	1 335,0	1 405,6
Övriga inkomster	-55,8	-55,5	-52,8	-38,8	-43,8	-21,6	-27,5	-46,3	-58,9
2000 Inkomster av statens verksamhet	27,4	32,8	35,3	46,1	43,3	71,2	49,3	44,8	43,2
3000 Inkomster av försåld egendom	0,0	1,8	0,0	0,8	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,7	0,8	0,7	1,1	0,5	0,5	0,6	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	11,4	12,2	14,2	16,2	17,8	18,1	19,5	23,7	23,4
6000 Bidrag från EU m.m.	10,5	12,4	12,6	14,2	14,6	15,6	35,8	23,1	17,6
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-105,8	-115,4	-115,8	-116,9	-120,6	-127,9	-132,6	-138,5	-143,7
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 191,3	1 294,2	1 241,3	1 288,7	1 346,7
Totala utgifter	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 113,4	1 094,7	1 087,8	1 223,8	1 236,2
Budgetsaldo	61,8	80,0	111,9	-220,6	77,9	199,5	153,5	64,8	110,4

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur.

Källa: SKV och ESV

Tabell 19 Utgifter i statens budget 2017-2025

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1 Rikets styrelse	13,7	14,6	15,0	15,7	16,4	17,3	17,1	16,8	16,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15,0	15,7	16,6	17,0	16,9	17,4	18,9	19,9	20,1
3 Skatt, tull och exekution	11,0	11,4	11,5	12,1	12,5	12,9	12,8	13,2	13,5
4 Rättsväsendet	44,1	45,9	49,4	53,0	57,2	61,7	66,9	71,9	73,5
5 Internationell samverkan	2,0	1,9	2,3	2,1	1,8	3,3	2,1	2,0	2,1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	50,3	53,4	60,5	63,0	70,5	81,7	90,4	103,2	110,7
7 Internationellt bistånd	36,7	42,8	44,2	46,5	47,5	47,7	55,1	60,2	63,1
8 Migration	40,0	19,6	11,8	9,6	8,2	13,6	14,5	12,9	8,8
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	67,4	78,4	79,6	101,8	138,0	118,8	106,0	99,6	97,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	101,9	99,7	97,9	117,9	113,1	113,5	105,5	109,6	109,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,7	34,8	34,5	36,7	38,0	46,1	55,2	57,3	57,0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	88,7	95,2	97,3	99,9	101,1	101,8	104,6	107,1	109,5
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	18,6	17,3	13,4	8,5	6,2	5,9	5,9	5,5	5,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76,9	78,8	77,0	87,2	91,9	80,1	80,7	80,9	82,1
15 Studiestöd	19,7	21,1	22,8	25,1	26,6	26,1	27,1	28,5	31,0
16 Utbildning och universitetsforskning	71,1	76,0	78,5	83,0	91,4	93,3	91,1	92,9	91,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	14,5	16,0	15,8	20,4	22,7	20,1	16,3	16,3	16,4
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,8	4,6	3,1	3,8	5,2	7,5	6,6	2,6	1,8
19 Regional utveckling	2,8	3,6	3,3	3,2	3,2	3,6	4,6	3,9	4,1
20 Allmän miljö- och naturvård	7,8	10,4	9,4	11,0	16,7	20,5	14,3	14,2	13,8
21 Energi	3,1	3,6	2,3	3,4	3,4	12,1	3,1	2,7	2,7
22 Kommunikationer	53,2	56,6	58,6	65,2	72,1	73,8	74,3	75,2	76,2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17,2	19,6	20,8	20,0	19,6	22,4	18,7	22,1	20,2
24 Näringsliv	6,4	7,5	7,3	60,4	30,4	13,6	8,3	8,0	7,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	105,6	111,4	120,1	158,0	153,2	157,1	150,2	154,9	150,2
26 Statsskuld räntor m.m.	10,6	13,6	22,2	19,6	-1,3	18,6	9,1	6,6	5,1
27 Avgiften till Europeiska unionen	24,2	35,0	37,7	47,2	52,3	48,1	48,9	48,3	48,4
Summa utgiftsområden	940,7	988,5	1 012,9	1 191,1	1 214,7	1 238,5	1 208,2	1 236,2	1 236,8
Summa utgiftsområden exklusive räntor	930,2	974,9	990,7	1 171,5	1 216,0	1 219,9	1 199,1	1 229,7	1 231,7
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-2,9	2,0	-66,9	21,3	-97,0	-146,5	-120,7	-12,8	-1,0
Kassamässig korrigerig	1,8	1,6	-2,4	6,8	-4,3	2,7	0,4	0,4	0,4
Totala utgifter	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 113,4	1 094,7	1 087,8	1 223,8	1 236,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	299,1	307,4	317,6	329,4	334,6	348,2	357,8	368,2	382,6
Summa takbegränsade utgifter	1 229,3	1 282,3	1 308,3	1 500,8	1 550,6	1 568,2	1 556,9	1 597,9	1 614,4
Totala inkomster	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 191,3	1 294,2	1 241,3	1 288,7	1 346,7
Budgetsaldo	61,8	80,0	111,9	-220,6	77,9	199,5	153,5	64,8	110,4

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i beslutade budgeten.

Källa: ESV

Kontaktpersoner

Utgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
	Karin Edlund	08-690 44 58
Inkomster	Dan Sölverud	08-690 44 64
	Björn Andersson	08-690 44 01
Makroekonomisk utveckling	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Dan Sölverud	08-690 44 64
	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Under andra halvåret i år väntas BNP sjunka då hög inflation och stigande räntor kyler av efterfrågan. Svensk ekonomi går därmed in i en lågkonjunktur och tillväxten blir svag nästa år. Trots stora utgiftsökningar och skattesänkningar i budgeten för 2022 blir det ett överskott i den offentliga sektorns finansiella sparande i år. Nästa år väntas lågkonjunkturen och minskade kapitalvinster leda till att det finansiella sparandet tillfälligt försvagas. Det strukturella sparandet förstärks något jämfört med förra året och visar ett litet överskott i år, men ligger fortfarande under nivån för överskottsmålet. Nästa år väntas överskottet i det strukturella sparandet vara större och högre än överskottsmålet. Maastrichtskulden fortsätter minska nästa år och hamnar lägre än den nedre gränsen för toleransintervallet för skuldankaret. Samtidigt överskrider de takbegränsade utgifterna utgiftstaket nästa år.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.